

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

Kiadja a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Tanítótestület.

Megjelenés: — Julius és augusztus hó kivételével — havonta készér.

Előfizetési díja:

Egész évre nyolc korona.

Felelős szerkesztő:

Dr. Kovács János

Előfizetési és hirdetési díjak, reklamációk Muhy Sándor egyetemi pénztárhoz, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a felelős szerkesztő címére küldendők.

A vármegyei hősi halált halt és hadbavonultak hozzátartozóinak segélyezése.

Tanterületem tanítótsága méltányolni kívánván a hadbavonult és hősi halált halt katonáink hozzátartozóinak nehéz helyzetét, egy alapot teremtettem azon céllal, hogy abból az érdekelteknek rendkívüli segélyt nyújthasson.

A téli beszerzések okoznak a legtöbb családnak súlyos gondokat, ezért úgy gondoltam, hogy ez az idő legalkalmasabb a rendkívüli segélyek kiosztására.

Tudomására hozom ennek a következtében, a hősi halált halt és hadbavonult vármegyei tanítók összes hozzátartozóinak, hogy a rendkívüli segélyek részükre **folymó évi október hó folyamán fognak kiosztatni.**

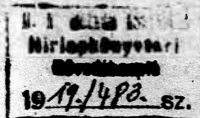
Rendkívüli segélyben azok részesítemek, akik ez iránt hozzám kélsen indokolt kérést nyújtanak be **folymó évi október hó 1-éig.**

A kérsben ismerteterndó a folymodó anyagi helyzete, a családtagok száma, külön megemlítve a család kengérkereső és iskoláztatás alatt álló gyermekeit. — A családfo mióta katona, illetve mikor halt hősi halált? A kérvényben foglalt adatok valódisága, az iskola gondnoksági elnökeivel igazolandó.

Rendkívüli segélyért csak a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei hősi halált halt, illetve hadbavonult tanítók hozzátartozói folymodhatnak.

A kérvényeket az Általános Tanítóegyesület elnökségével egyetértőleg fogom elbírálni és a segélykérs ügyében az ekként alakított bizottság dönt.

Szolnok, 1918. évi szeptember hó 6.

Bihac István,
kir. tanfelügyelő.

ad. 3987—1918. szám.

Valamennyi állami népoktatási intézetnek, óvodának menedékházvezetőnek, beszerzési előleg engedélyezése tárgyában.

A folyó évi Augusztus hó 13-án 5800 P. M. szám alatt kiadott rendelet alapján az állami elemi népiskolai tanítók, tanítónők, továbbá az állami óvónők és az állami menedékháznál állandóan alkalmazott törvényes képezésű menedékházvezetők részére engedélyezhető újabb beszerzési előlegek soronkívül leendő utalványozhatása végett a vall. és közokt. miniszter ur 148510—918. szám alatt a következőket rendeli.

Beszerzési előleg az 1917. évi XV. t.-c. alapján annak a háborús segélynek egy évi összege után igényelhető, amely összegű háborús segélyt az illető alkalmazott az 1918. évi augusztus hó 1-én tényleg élvezett.

És pedig: a) egyedül álló olyan alkalmazottak, akik nem visznek saját háztartást és nem is élnek hozzátartozóikkal (szülők, rokon stb.) háztartásában 30 (harminc) százalékat.

b) olyan alkalmazottak, akik saját háztartást visznek és kettőnél kevesebb családtag eltartásáról gondoskodnak, vagy akik hozzátartozóikkal (szülők, rokon stb.) háztartásában élnek, 40 (negyven) százalékat és végre

c) olyan alkalmazottak akik saját háztartásukban legalább még két családtag eltartásáról gondoskodna 50 (ötven) százalékat kérhetik annak az évi háborús segély összegnek, amelynek élvezetében a folyó évi augusztus hó 1-én tényleg állottak.

Az 1917. évi XV. t.-c. alapján járó háborússegélynek a fentiek szerint igényelhető 30, 40, illetőleg 50 százaléka jelentéke-

nyen több mint az 1916. évi XXV. t.-c. alapján élvezett háborús segélynek 50, 60, 70 százaléka volt, ennél fogva figyelmeztetem a beszerzési előleget kérőket, hogy aki a jelen körrendelet alapján engedélyezhető legmagasabb összegű beszerzési előleget veszi igénybe, attól az 1918. évi november hó 1-től kezdve számítható 12 hónapon keresztül a beszerzési előlegnek visszafizetési részletei is a múlt évinél, illetőleg az eddigieknél nagyobbak lesznek. Az alkalmazottaknak azonban önként érthetőleg jogában áll a mostani, vagyis az 1918. évi augusztus hó 1-én tényleg élvezett háborús segély 30, 40, illetőleg 50 százaléknál kisebb összegű beszerzési előleg engedélyezését kérni.

A beszerzési előleg csakis a múlt évivel megegyező és a fent hivatkozott 5800—918. P. M. rendelethez mellékelte 2. számú minta szerint készíthető s hozzám legkésőbb folyó évi szeptember 20-ig beküldendő írásbeli bejelentés alapján utalványozható. Minthogy azonban a beszerzési előlegek utalványozására vonatkozó rendeletnek legkésőbb folyó évi október 20-ig a kifizetést teljesítő pénztárnál kell lennie, mert az alkalmazottak által folyó évi október hó végéig fel nem vett beszerzési előleget a pénztárnál egyáltalán már nem szabad kifizetni, már most figyelmeztetem az érdekelt tanítókat, óvónőket stb, hogy előleg iránti bejelentésüket, amelyeket előzőleg a kifizetésre illetékes pénztár által záradékoltassanak, maguk a tanítók, illetőleg óvónők (menházvezetők) saját érdekükben szeptember 20-ig annál is inkább mielőbb nyújtsák be, mert az elkésve érkezett bejelentéseket egyáltalán nem fogom figyelembe venni.

Szolnok, 1918 szeptember 6.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

3650.

Valamennyi iskola tanítójának.

A Magyar Kéfé, Kosár és Seprőgyár Részvénytársaság a kispesti gyárában, mely az Országos Hadigondozó Hivatal felügyelete alatt áll és hadi özvegyeket, hadi árvákat, valamint rokkantakat foglalkoztat, a legjobb minőségű surló és szörkefeket, valamint cirokseprőket gyártja.

A kefék kiváló minőségűek és azokat a tisztviselőknek és tisztviselőknél eladandó áruknál a Központi iroda a lehető legmérsékeltebben számítja, miért is nevezett céget figyelembe ajánlom.

Végül jelzem, hogy a központi iroda kívánatra mintákkal szolgál, amidőn a legjutatosabb árakat is közölni fogja.

Szolnok, 1918 szeptember 2.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

3038. szám.

Valamennyi állami elemi, polgári iskolának, kisdudóvódnak és a jászberényi állami tanítóképző-intézet igazgatójának.

Ismeretes mindnyájunk előtt az az emberbaráti tevékenység, melyet a Vakokat Gyámoltó Országos Egyesület 8 intézményéről Arad, Budapest, Eperjes, Miskolc, Szeged, Szombathely, Temesvár és Ujpest, a vakok nevelése, szakszerű kiképzése és foglalkoztatása érdekében kifejti, hogy munkálkodása folytán a vakok különösen a kefékötési iparban kiváló eredményeket érnek el és kefé, seprű és mindenféle surlókefeket jó minőségben, tartós és szép kivitelben készítenek. Készítményeik olcsóbbak is.

Ez alapon a vall. és közokt. miniszter

ur 91989—918. sz. rendeletére felhívom a Cimet, hogy az elsorolt cikkekben felmerülő szükségleteit közvetlenül a nevezett egyesület Budapesti Központi-Foglalkoztató intézetében (VII. Hermína-ut 7.) rendezje meg.

Szolnok, 1917 július 14.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

3104. szám.

Valamennyi elemi iskola tekintetes Gondnokságának, illetve iskolaszékének.

Zeke Dániel törökszentmiklósi ref. tanító megírta iskolai használatra Jász-Nagykun-Szolnok vármegye földrajzát és a földrajzi alapismereteket. E könyvét a vallás és közoktatásügyi Miniszter ur 97826—913. sz. a engedélyezte.

Minthogy e könyv alkalmas segédeszköz úgy tanítónak, mint a tanítványnak, azért beszerzésre ajánlom. A könyv kapható a szerzőnél Törökszentmiklóson.

Szolnok, 1918 július 5.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

3480.

Valamennyi elemi és polgári iskola, valamint óvoda tekintetes Gondnokságának, Iskolaszékének, Felügyelő-Bizottságának.

Gyakran merülnek fel panaszok, hogy az iskolák és óvodák gondnoksági és iskolaszékei az iskolákban és óvodákban a közegészségügyi rendszabályok betartására nem fordítanak kellő gondot. A betegségek elleni védekezés és általában a közegészségügy ápolása különös fontossággal bír ma, amidőn

a háború által előidézett viszonyok minden téren fokozták a betegségek elterjedésének veszedelmét.

Midőn rámutatok arra, hogy az iskolákban a közegészségügyi rendszabályok körüli mulasztások a közegészségügy rendezéséről szóló 1876. évi XXV. t.-c. értelmében szintén kihágásként büntetendők a vallás és közokt. miniszter urnak 55289—918. sz. rendelete alapján nyomatékosan felhívom tek. Cim figyelmét 1899. és 62986 és 1906. 56000 sz., valamint 1915. évi november 29-én kelt 138054 sz. itteni rendeletben foglalt az iskolai egészségügyi javítását célzó rendelkezések pontos betartására.

Szolnok, 1918 szeptember 2.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

3918—918.

Valamennyi állami, elemi iskola és ovoda gondnokságának, illetve felügyelő-bizottságának.

Vallás és közoktatásügyi miniszter urnak f. évi augusztus 16-án kelt 145861—918 VII. c. sz. rendelete értelmében a hadseregnek fémmel ellátása érdekében az állami iskolák harangjainak (csengőinek) összeírása, illetőleg beszoállítására válván szükségessé, a felügyelete alatt levő állami ovodákban és állami elemi népiskolában használatban levő vagy használaton kívül helyezett iskolai harangokról (csengőkről) táblázatos összesített kimutatást készíttessen s a kimutatást f. évi szeptember hó végéig, jelentés kíséretében mulhatatlanul terjessze be. E kimutatásba felveendő az iskola (ovoda) neve, az iskolai harang (csengő) mérete (teengly magassága) s alj átmérő szélessége, centiméterekben a harang anyagának megnevezése; s jelzők

az észrevételi rovatban az esetleg fennforgó azok a körülmények, amelyek a harangnak (csengőnek) a beszoállítás alóli mentesítését, illetőleg az iskolai használatba visszataartását feltétlenül szükségessé tennék.

Szolnok, 1918 augusztus 23.

Bihari, kir. tanfelügyelő.

Valamennyi elemi iskolai tanító urnak, tanítónő és óvónőnek urhölgynek.

Az az aggasztó jelenség, hogy népességünk szaporodása erősen hanyatló irányt mutat, arra indította, a m. kir. belügyminiszter urat, hogy a bajok elhárítása végett a társadalomnak s különösen azoknak a tényezőknak érdeklődését keltse fel s közreműködését kérje ki, amelyek a közélet szellemi és erkölcsi javaibak a megóvására elsősorban vannak hivatva.

Ezért az egyházi főhatóságok utján a lelkeskedő papság, hivatalom utján pedig a tanítósnak támogatását kéri.

A születésekről, elhalálozásokról valamint a halál okáról a tanítósnak legtöbbszőr tudomása van.

A vall. és közoktatásügyi miniszter ur 113863—918. sz. rendelete alapján azért felkérem a tanítósnak, hogy az agályosabb jellegű megbetegedéseket s különösen a gyermekek és csecsemők egészségé, ellátási és elhalálozási eseteit figyelemmel kísérje, megfelelő tanácsokat adjon s tapasztalatairól a közgazgatási hatóságokat, községi előjáróságokat, ha kívánatos a főszolgabirákat, vagy a polgármestereket a visszaélések; vagy helytelenségek megszüntetése végett értesítse, ott pedig ahol a gyermekhalálozás általánosabb s azt hiszi, hogy csecsemő illetőleg a gyermek otthonok felállítása által a bajnak

elejét lehetne venni, eziránt hivatalom utján a m. kir. belügyminiszter urhoz tegyen javaslatot.

Szolnok, 1918 augusztus 18.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

4088—918. sz.

Valamennyi állami, községi és felekezeti elemi iskolák Igazgatóságának.

Az utóbbi időben különösen, a háború utolsó két esztendejében mind nagyobb mérvet öltött az, hogy állami gyermekeket egyes nevelőszülők iskolába nem iratják be, vagy beiratás eselén az iskolától elvonják s saját céljukra használják, mely miatt a gyermekek a kellő előmenetelt nem tanusítják.

Felkérem az összes iskolák vezetőségét, hogy az állami gyermekek előmenetelét, mulasztásait szigoruan ellenőrizték, indokolatlan mulasztás esetén hassanak oda, hogy a községi (városi) előjáróság a nevelő szülőköt pénzbírsággal sújtsa.

Szolnok, 1918 szeptember 3.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

4207—918. sz.

Valamennyi elemi népiskolának az iskolába járás kötelezettségének korlátozása, a szorgalmi idő megállapítása stb. tárgyában.

Tudomás és mihezjártás végett értesitem az összes elemi népiskolákat, hogy a vall. és közokt. miniszter ur folyó évi augusztus 2-án 9772. szám alatt kelt rendeletében kijelentette, hogy az iskolabajlás kötelezettségének korlátozása, a szorgalmi idő megállapítása tárgyában kiadott 1917. évi 12108.

sz. rendeletét a *tankötelesek összeírására vonatkozó* (az idézett rendelet 8 pontjában foglalt) *rendeletek kivételével az 918—1918. iskolai évre is érvényben tartja. Megjegyzem, hogy a 12108—917. eln. számú. vall. és közokt. miniszteri rendelet a megyei közigazgatási bizottság által 1917 augusztus 8-án 1877/917. kb. sz. alatt az összes iskolákkal közöltetett. Szolnok, 1918. szeptember 7.*

Bihary, kir. tanfelügyelő.

4130—918. szám.

A vármegye összes tanáraihoz és tanítóihoz az orosz foglyoknak előadások és felolvasások tartása tárgyában.

A m. kir. Belügyminiszter 5572—918. számú rendelete alapján közlöm, hogy az Oroszországgal kötött béke következtében a legközelebbi hónapokban számtalan orosz hadifogoly tér vissza hazájába.

Minthogy a bekövetkezendő békés időben való kölcsönös érintkezésre nagy kihatással lesz az, hogy a visszatérő hadifoglyok minő emlékekkel hagyják el a Monarchiát, illetve az országot, a cs. és kir. Belügyminiszter ur közegei utján egy olyan mozgalmat tervez, amely nagyjában az itt szerzett benyomásoknak kedvezővé tetelét célozza. Ez a cél pedig csak egy nagyarányú, az orosz népleleknek megfelelő politikai, szociális és gazdasági propaganda utján érhető el és pedig olykép, hogy az országban időző hadifoglyok szabadelőadások, felolvasások, valamint ipari és gazdasági üzemeinknek utján bepillantást nyerhessenek az itteni viszonyokba.

Ennek a kívánatos eredménynek a sikerét azonban erősen veszélyeztetné, ha a

kérdésem mozgalom kizárólag a hadsereg közegeitől indulna ki. Ezért a hadvezetőség elhatározta, hogy a tervezett propagandába ahhoz értő polgári elemeket is, vagyis tanárokat, közigazgatási és kereskedelmi kamarai tisztviselőket, valamint magánegyeneket is bevon. Kötelességévé tette az eljáró hadifogoly tábor parancsnokságoknak és más katonai hatóságoknak, hogy e tekintetben lépjenek közvetlenül érintkezésben az érdekelt polgári hatóságokkal, illetve személyekkel.

Felhívom a Cimet, hogy a katonai hatóságok megkeresésére tehetsége szerint hozzájáruljon szíveskedjék.

Szolnok, 1918 szeptember 7.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

4264—918. sz.

Valamennyi állami, községi és izr. elemi népiskolának.

Az 918—19. tanévre szóló tananyagbeosztások, órarendek csak nagyon szorványosan érkeznek hivatalomhoz.

Felhívom ennélfogva mindazon állami, községi és izr. elemi iskolákat, amelyek a tananyagbeosztásokat és órarendeket még be nem küldték, hogy a jelen rendeleti vétele után azokat *8 nap alatt* terjesszék be hivatalomhoz.

Szolnok, 1918 szeptember 10.

Bihari, kir. tanfelügyelő.

Felkérjük az igen t. Kartársakat, hogy a tanítóegyesületi tagdíjakat az elnökséghez mielőbb beküldeni szíveskedjenek. Az állami tanítók kötelező tagjai az egyesületnek.

4245—918. sz.

Valamennyi önálló gazdasági népiskola igazgatóságának az 1918/19. tanévi tananyagbeosztás, heti általános óraterv és órarend beterjesztése tárgyában.

Hivatkozással az 1916 évi október 20-án kelt 141838. sz. vall. és közokt. miniszteri rendeletre, illetőleg a Népművelésben közölt felhívásra, utasítom az igazgatóságot, hogy a gazdasági népiskola 918—19. tanévi tananyagbeosztását, óratervét és órarendjét *keltő példányban* hozzám *sürgősen terjessze be*. Ha pedig a jelzett munkálatok már jóváhagyva vissza küldettek volna, azok egyik példánya azonnal beterjesztendő.

Szolnok, 1918 szeptember 9.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

422—918.

Szeptemberi és részben októberi határidős jelentések.

1. Bemutatandók a tanév megnyitására vonatkozó tantestületi jegyűkönyvek.

2. Az állami polgári iskolai tandíjmentességi kérvények és kimutatások szeptember 15-ig bemutatandók. Figyelmeztetem az igazgatóságot, hogy tanulót addig be nem írhat, míg vagy a tandíj első részletét be nem vételezte, vagy a szabályszerűen felszerelt kérvényt át nem vette. A kérvény beterjesztésére határidő nem adható. Arra is figyelmeztetem az igazgatóságot, hogy I-só osztályba beiratkozó tanulóktól tandíjmentességi kérvényt csak a legmértányosabb esetben fogadjon el, mert — ha csak lehet —

felmentést inkább csak felső osztályú növendékeknek adok.

3. Áll. polg. isk. szaklapok, ifjúsági és tanári könyvek beszerzésére vonatkozó részletes kimutatás szeptember hó végéig mutatandó be nálam.

4. Ovodák az I. mintájú statisztikai füzetek egy példányát a központi statisztikai hivatalnak, másik példányát pedig hivatalomnak tartoznak megküldeni.

5. Menhelyi gyermekek után fizetendő tandíjpotló államsegélyekért a kérvények a közig. bizottság útján terjesztendők fel a vall. és közokt. miniszter urhoz.

6. Elhasznált postai levélbélyegek összegyűjtve minden hónapban beszoigáltatandók a Hadsegélyző Hivatalnak. A bélyegek úgy vágandók le, hogy a borítékból egy csekély szegély maradjon. A gyűjtés eredménye tanév végén hivatalom útján a vall. közokt. miniszter urhoz bejelentendő.

7. Katonai szolgálatot teljesítő tanítók előléptetése, kitüntetése stb. minden hó 25-ig nálam bejelentendő. Megjegyzem, hogy csak új eset, azaz változás jelentendő.

8. Polg. isk. tanítóknak egyes tantárgyak alóli felmentésére vonatkozó kérvények október 8-ig terjesztendők be.

9. Állami és községi elemi népiskolák könyvtári költségvetései október 15-ig mutatandók be a Népművelés 1917. évi szeptemberi számában 3999—617. tanf. sz. rendelkezés figyelembe vételével.

10. Október 1-én bemutatandók a nem állami polg. iskolák változási kimutatásai a 37000—917. vall. és közokt. miniszteri rendelet szigorú betartásával (L. VIII. 82. §). E kimutatásokhoz az igazgatók a miniszteri felterjesztést is maguk írják meg.

11. Az iparos tanonciskolai igazgatók október 1-ig a tanulmányi rend 3 példányát tartoznak nálam bemutatni.

12. A tanonciskolai költségvetés egy példánya október 15-ig nálam még akkor is bemutatandó, ha semmi államsegélyt sem élveznek.

13. Amennyiben valamely tanonciskola fenntartójának államsegélyre van igénye, úgy a kérvény hozzám szintén október hó 15-ig nyújtandó be.

Szolnok, 1918 szeptember 12.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

HIREK.

Felkérjük kartársainkat, hogy lapunk előfizetési eiját, úgy a folyó évt, mint az esetleges hátralékok szíveskedjenek késedelem nélkül befizetni, mert fedezet hiánya miatt a lap fenntartása nagy nehézségekbe ütközik.

Kinevezések. A vall. és közokt. min. Takácsy Andrea okl. tanítónőt áll. el. isk. tanítónővé kinevezte és a jászberényi kült. állami iskolához osztotta be. — Kinevezte továbbá hely megjelölése nélkül Juranics Pál, Legeza Géza, Sz. Tóth Sándor, Nagy Sándor, Polgár Jenő, Zavagyák E. okl. tanítókat, azután Chocholas Margit okl. tanítót Tiszasülybe való beosztással, Pricking Róza okl. tanítót Jászberény kült.-re való beosztással, Merkler Gizella és Fridvalszki József okl. tanítókat ugyancsak Jászberény kült.-re való beosztással s végül Töröcsik Gyula okl. tanítót Kunszentmárton kült.-re való beosztással.

Előléptetések. A vall. és közokt. min. Pinkert Zsigmond jászberényi áll. el. isk. tanítóképző intézeti megbízott igazgatót a nevezett intézet igazgatójává kinevezte, Ujvári K. szolnoki áll. polg. fiúisk. tanítót pe-

dig jelenlegi állomáshelyén a VIII. fiz. oszt. nevezte ki.

Kecskeméty László nyugalomban.

A vall. és közokt. miniszter Kecskeméty László mezőturi ref. el. isk. igazgató-tanítót folyó hó 1-től saját kérelmére nyugállományba helyezte és egyben hosszú időn át kifejteti eredményes munkásságáért elismerését fejezte ki. Kecskeméty László egy egész emberöltőn át lelkiismeretes, buzgó és ideális harcosa volt az elemi népoktatás ügyének, az iskolák és a tanítóság érdekeinek. Munkásságánál és egyéni kiválóságánál fogva felebbvalói előtt elismerést és megbecsülést, kortársai előtt szeretetet és tiszteletet, a társadalomban pedig tekintélyt és közbecsülést vívott ki magának. — Erejének teljében van még, azért őszintén sajnáljuk a közpályáról való távozását.

Elszámolás. A vármegyebeli hadbavonult és hősi halált halt katonáink özvegyeinek és családtagjainak segélyezését célzó alap gyarapításához 1919 június 23-ától augusztus hó végéig terjedő időben a következő iskolák és tanítók járultak hozzá:

Győri Nagy Imre Szolnok-szandai állami iskolai igazgató	30— »
Törökszentmiklósi községi polg. leányiskola	400— »
K. I. szolnoki áll. el. isk. tanító Pólya Éva szolnoki állami elemi iskolai tanító gyűjtése	40— »
80— »	
Özv. Gombkötő Győzőné szolnoki áll. el. isk. tanító adománya	36— «
Magyar Gyuláné szolnoki állami elemi isk. tanító adománya	36— «
Bedő Mihály turkevei állami gazd. isk. igazgató-tanító	32— «
Győry Nagy Imre szolnoki állami isk. igazgató (ujabb)	30— «
Kunhegyesi ref. tanítók adománya	100— «
Összesen	784— K
Multkőri adomány összege	4994 94 «
A gyűjtés eddigi eredménye	5778 94 K

Kabátok tanítók részére. Az állami tanítók országos egyesülete tagjai javára 12000 kabátra megrendelést tett. Kabátok kaphatók nők, gyermekek és

férfiak részére a minőség és faconnak megfelelően jutányos árban. — Az erre vonatkozó részletes és fő tájékoztató a megrendelési feltételekkel együtt a Nemzeti Kultura 26. számában, a kabátminták a 30-ik számban jelentek meg. Aki ilyet megrendelni óhajt az a további utasításokat a Nemzeti Kultura említett számában megtalálja.

Tanítók részére mindenféle nyomtatványokat izléselesen készít lapunk könyvnyomdája

Varaga József Szolnok
könyvnyomda és könyvkereskedés

Nyomatott Varaga József villanyerőre berendezett könyvnyomdájában, Szolnok.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

Kiadja a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Tanítótestület.
Megjelenik — Julius és augusztus hó kivételével — havonta kétszer.
Előfizetési díja:
Egész évre nyolc korona.

Felelős szerkesztő:
Dr. Kovács János

Előfizetési és hirdetési díjak, reklamációk Mány Sándor egyetlet pénztárhoz, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a felelős szerkesztő címére küldendők.

A Vármegyei Általános Tanítóegyesület választmányi ülése.

5010—818. szám.

Valamennyi állami elemi iskola tek. Gondnokságának.

Meghívás.

A Jász-nagykun-szolnok vármegyei tanítóegyesület központi választmánya **folyó évi október hó 21-én délelőtt 10 órakor** a rom. kath. templom melletti állami iskolában Szolnokon **választmányi ülést** tart, melyre a választmány tagjait tisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Elnöki előterjesztések.
 2. Pénztárnok jelentése.
 3. Hivatalos lapunk ügye.
 4. A tanítói Otthon építésének elhatalósítása ügyében határozathozatal.
 5. Az Eötvös K. Lajos-alap kamatainak hovatfordítása.
 6. Indítványok.
- Szolnok, 1918 október hó 1-én.

Felkérem a tek. Gondnokságot, hogy felügyelete alatt álló állami elemi iskola (iskolák) 1918—19. tanévi költségvetését az 1916. évi január 27-én 385. tanf. rendeletnek megfelelően (Lásd a Népművelés 1916 február 10. sz.) ide 8 nap alatt beterjeszteni sziveskedjék.

A vallás és közoktatásügyi Miniszter ur folyó évi 163.828. számú körrendelete alapján ezúttal is felkérem a tek. Gondnokságot, hogy az egyöntetű eljárás érdekében helyi költségvetéseik és a költségvetéshez csatolandó mellékletekhez szükséges nyomtatványokat kizárólag a kir. tud. egyetemi nyomdától szerezzék be, nehogy az előírt nyomtatványoktól eltérő, más helyről beszerzett, meg nem felelő nyomtatványok és hiányos okmányolás miatt az együttes kimutatás gyorsabb és egyöntetű feldolgozása akadályozva legyen.

Szolnok, 1918 október 14-én.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

Malatinszky Lajos
vm. tanítóegyesületi alelnök,

Orszáki Dezsi
vm. tanítóegyesületi főjegyző.

5062—918.

Valamennyi állami elemi iskola igazgatóságának.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur folyó évi 169737. számú rendelete alapján felkérem, hogy a népiskolai iktatási könyvtárak 1918—19. tanévi költségvetéseit 3—3 példányban — az egyik példányt szabályszerű mellékleteivel felszerelten 8 napon belül ide mulhatatlanul terjessze fel.

Figyelmeztetem újból az összes érdekelt iskolákat, hogy az 1918—19. évi könyvtári bevételekre mindaddig kiadást nem eszközöltek, míg a megállapított költségvetést kézhez nem veszik, tehát a Könyvtárkiadók Alkalmi Egyesületének a törlesztési részletet sem küldhetik be előbb, míg a vallás és közokt. miniszter ur részéről az ár általuk fizetendő összeg, valamint a netalán mutatkozó hiány törlesztésére a miniszterium által közvetlenül az Egyesületnek utalványozandó államszegély megállapítva nincs. — Egyebekben a vall. közokt. miniszter urnak 166265—917. szám alatt kiadott s hivatali elődöm által 1917 október 31-én 5683. szám alatt közölt rendeletében foglaltak tartandók szem előtt.

Szolnok, 1918. október 14-én.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

4910—918.

Októberi s részben novemberi határidős jelentések.

1. Az önálló gazdasági népiskolák beirattási eredményei október hó végéig az előirt kimutatáson nalam bejelentendők.

2. A tanítók patronázs tevékenysége október hó végéig mutatandó ki.

3. A polgári iskolai magántanulók a helyi lapokban figyelmeztetendők, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeik október hó végéig adandók be az illetékes igazgatójuknál.

4. A nem állami polg. iskolák a tanuló járulékokról (L. XVI. fej.) két kimutatást tartoznak készíteni egyike az illetékes adóhivatalhoz, a másikat mi iszterti felterjesztés kíséretében október végéig hivatalomhoz kell beküldeni.

5. A katona tanítókra vonatkozó változasi kimutatás mindig a hó 25-ig küldendő be.

6. Az arcképes vasuti igazolványokat a megyére október hónapban ujtja meg az aradi üzletvezetőség. Egyszerűsítés végett nagyon célszerű, ha egy közösségben lakó, bármily jellegű tanítók és óvónők közös kimutatást küldenek be hozzám záradékolás vegett arckép, vagy igazolvány nélkül. Egyebekben részletes tájékozás nyerhető e lap jelen számában.

7. November hó 4-én Ó felsége IV, Károly di-csőségesen uralkodó királyunk névünnepe alkalmából az ifjuság templomba vezetendő.

8. November hó 10-ig a karácsony táján vizsgázó polg. iskolai magán tanulók kérvényei beterveztendők.

4.716—918. sz.

Valamennyi áll. elemi iskola gondnokságának, községi és izraelita iskolaszéknek.

A hadrakelt sereghez beosztott arcvonalbeli szolgálatra alkalmatlan tanerők felmentése és általában a felmentési eljárás tárgyában.

Folyó évi szeptember hó 26-án kelt 12.200. eln. számú vall. és közokt. miniszteri rendelet alkalmazkodó tudomásvétel céljából közlöm: Az 1918. évi 6782. és 8404. eln. sz. alatt kelt körrendeleteimben közöltem a m. kir. honv. miniszter ur 1918. évi 318.686—3. szám alatt kiadott azon rendeletét, mely szerint a *hadrakelt sereghez beosztott, népfelkelési hadi szolgálatra fegyver nélkül alkalmas segéd-szolgálatos legénységi állományu, valamint honvédcsapatszolgálatra nem alkalmas, helyi (irodai, hadtápkiképzési stb.) szolgálatra al-*

almas zászlós tanszemélyzet a tényleges katónai szolgálat alól felmenthető.

Az eddig beérkezett névjegyzékekből azonban azt látom, hogy a fenti rendelet tévesen magyarázott: nevezetesen a mögöttes országrészekben tartózkodó, tehát nem a hadrakelt sereg kötelékébe beosztott tanszemélyzetre nézve is a 8.762—918. eln. körrendelet mellékletét képező névjegyzék állítatott ki, holott ezekre nézve a szokásos nagy ivalaku névjegyzékek szerkesztendők.

1. Valamennyi egyházi főhatóságnak, 2. A fiemei kir. kormányzónak, 3. Valamennyi tankerületi kir. főigazgatónak és a felsőkereskedelmi iskolák kir. főigazgatóságának, 4. Valamennyi kir. tanfelügyelőnek és tanfelügyelői kirendeltségnek, 5. Valamennyi többi, közvetlenül a vallás- és közoktatásügyi miniszteri alá tartozó állami hatóságnak, hivatalnak és intézetnek.

A felmentések gyors keresztülvitele céljából tehát szükséges, hogy a felmentésre javaslatba hozott tanszemélyzetre nézve a rendeletnek megfelelő helyes névjegyzékek szerkesztessenek.

E célból a következőkre van szerencsém a Cim figyelmét felhívni.

1. Nagy ivalaku névjegyzékek állítandók ki s terjesztendők fel (3 példányban), minden a mögöttes részekben tartózkodó csapattesthez beosztottakra nézve és pedig a legénységi állományuaknál tekintet nélkül arra, vajjon arcvonal (front) szolgálatra alkalmas-e vagy sem, a tisztelnél pedig csak az esetben, ha arcvonal (front) szolgálatra nem alkalmasak és különösen figyelemmel kell lenni minden esetben arra, hogy a névjegyzék 7., 8. és 9. a B) alosztályu népfelkelőknél a 10. rovat pontosan kitöltessék, mert a felmentések gyors keresztülvitele a legtöbb esetben azért ütközik akadályokba, mert a felmentésre ja-

vasolt egyén csapatteste pontosan megjelölve nincs.

2. A 6782—918. eln. számú rendelet, illetve a honv. miniszterium 217.686/3—918. számú rendelete alapján kiállítandó kis iv alakn névjegyzék szerkesztendő és terjesztendő fel és pedig minden egyénről egy-egy példányban;

a hadrakelt sereghez beosztott (akiknek hadtáp vagy tábortábori postájuk van) s népfelkelési hadiszolgálatra fegyver nélkül alkalmas segéd-szolgálatos legénységi állományuakról, valamint ugyancsak a hadrakelt sereghez beosztott honvédcsapatszolgálatra nem alkalmas helyi (irodai, hadtáp, kiképzési stb.) szolgálatra alkalmas zászlósokról.

3. Felmentés iránti előterjesztés nem tehető,

a) azokról, akik akár legénységi állományuak, akár tisztok, ha frontszolgálatra alkalmasak s a hadrakelt sereg kötelékébe tartoznak (hadtáp vagy tábortábori postaszámuk van).

b) az őrszolgálatosokról, ha a hadrakelt sereg kötelékébe tartoznak (hadtáp, vagy tábortábori postaszámuk van).

c) az 1894—1900. évfolyamba tartozókról, akár legénységi állományuak, akár tisztok, tekintet nélkül arra, vajjon arcvonal (front) szolgálatra alkalmasak-e, a mögöttes országrészekben tartózkodnak vagy pedig a hadrakelt seregnél vannak.

d) Névjegyzék nélkül felmentés egyáltalán nem tárgyalható, tehát egyszerű kérvény vagy beadványra nem intézkedhetem.

Szolnok, 1918. október 1-én.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

Hátralékos előfizetőinket felszólitjuk, hogy előfizetési díjaikat minél előbb küldjék be, nehogy a lap szétküldésében zavar álljon be.

ad. 4192.

Valamennyi polgári és elemi iskola igazgatóságának, kisdudorvózáinak.

A szolnoki m. kir. selyemtenyészési felügyelőség közölte velem, hogy a nagyméltósági földművelésügyi miniszterium rendelkezése 50.000 darab kültetésre alkalmas eperfa ingyenesen lesz kiosztva az ősszel vagy tavasszal.

Ennélfogva felkérem, hogy ha az iskola vagy ovoda udvara befásítására eperfa szükségeltetnék, úgy azt jelentsék be hozzám három nap alatt. Az eperfák 160—180 cm. vastagok. Eperfát bárki kaphat ingyen, csak kötelezni kell magát, hogy azokat elültetni fogja, nehogy kárba menjenek.

Az eperfát kérők névjegyzékét minden kérelmezőnek alá kell írni és pontos lakcíme bejegyzendő, hová az eperfa küldendő lesz. A kimutatásba felveendő, hogy az illető iskola, vagy ovoda hány darab eperfát kér elültetésre.

Szolnok, 1918 szeptember 29.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

4638—918.

Valamennyi állami és községi polg. iskolának, állami és községi, továbbá izraelita elemi iskolának.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter 126595—918. sz. körrendelete alapján felkérem, hogy a nyersanyaghiány pótlását bélző hasznavehetetlen és hulladék gumianyagok gyűjtését a tanulók között rendelje el, a tanszemélyzet pedig az iskolán kívül is hasson oda, hogy a jelzett anyagok egybegyűjtessenek. Az összegyűjtött anyag a Gummi Bizottságnak (Budapest. V., Rudolf-

tér 6.) küldendő közvetlenül, amely érte a miniszterium által megállapított árat fogja fizetni. A befolyó összeg a szegény tanulók felruházására fordítandó.

Szolnok, 1918 szeptember 19.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

4275—918.

Valamennyi elemi népiskola gondnokságának, illetve igazgatóságának, iskolaszékének.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter 115167—918. számú körrendelete értelmében a caró Sima-Simon-féle volt népiskolai tanítók segélye részére rendelt alapítványnál egy 200 koronás nely megzresedett. Felkérem a tek. Gondnokságot és iskolaszéket, sziveskedjék ezt a községben levő volt tanítókat vagy azok özvegyének és árváinak tudomására adni. Mihez tartás végett a következőket közlöm. Az alapítvány célja: Magyar és Erdélyországi kiérdemült néptanítóknak vallás és nemzetiségi tekintet nélkül segélyezése.

Ez alpból segélyezésre igényt tarthatnak azon néptanítók:

1. Akik az akkor vagy más oknál fogva, de önhibájukon kívül, néptanítói tisztük teljesítésére alkalmatlannokká váltak s kereset képtelenek;
2. akik annyi vagyonnal nem bírnak, hogy abból megélhetnének, sem más segélyt nem élveznek, vagy legalább nem oly mérvben, hogy abból vagyonuk jövedelmét is hozzávéve megélhetnének;
3. kik igazolják, hogy míg hivatalukat viselni képesek valának, azt híven s buzgón betöltötték s feddhetetlen életet éltek s élnek.
4. több folyamodó közül a szegényebbek

s azok fognak elsősorban figyelembe vétetni, kik multjok és jellemükről bizonyítékokat bírnak felmutatni;

5. Végre a fentebbi kellekkel birt tanítók szegény árvái, amennyiben keresetképtelen néptanítók elegendő számmal nem jelentkeznenek;

6. az alapítványi segélyt, mely évente 100, azaz egyszáz osztrák értékű forintnál nem kevesebb, de 1000 forintnál több sem lehet, a tanítók életfogytiglan élvezik. Árva fiuk 18 (tizennyolc), leányok 15 (tizenöt) éves korukig élvezendik, megjegyeztetvén miszerint egy árva segélye évi harminchat, két árva segélydija hetvenkettő, több testvér árva segélye egyszáz forintot meg nem haladhat;

7. Széchenyi-Kolonits-féle segélydíjt élvező rom. kath. és görög kath. néptanítók a báró Sima Simon-féle segélydjiban részesítettven, az előbbinek élvezetétől elesnek. Ezen két alapítványból ugyanazon egyén egy időben segélyt nem huzhat.

Az összes kellekek és feltételek okmányokkal igazolandók.

Az okmányokkal felszerelt kérvény *folvó évi október hó végéig* terjesztendő be hozzám.

Főként a következő adatokra van szükség: 1. pályázó neve, 2. kora, 3. az árvák születési éve és napja, 4. huz-e a pályázó Széchenyi-Kollonovits-féle segélyt, vagy más segélyt, honnan s mily összegben? 5. A pályázó tanító egészségi állapota. Képes-e még hivatala folytatására s folytatja-e még tényleg? 6. A pályázó tanító vagy árva vagyoni állapota. A tanító szolgálati vagy nyugalmi illetménye. 7. A pályázó tanító vagy árva családi körülményei. 8. A pályázó magaviselete a multban s jelenben.

Szolnok, 1918 szeptember 27.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

4816. sz.

Valamennyi áll. el. iskola igazgatójának, illetve tanítójának.

A hivatalomhoz tömegesen beérkező jelentésekből az állapítom meg, hogy az egyes iskolák igazgatói, illetve tanítói az iskolák vagyoni ellenőrzése körül nem teljesítik pontosan köteleességüket. A leltári tárgyak tömegesen vesznek el, az ablaküvegek nagyszámban törnek ki, de mindezen károknak nem akad gazdája. Ezen hiányoknak pótlása a mai nehéz körülmények között nagyon is nehéz és körülményes. Hogy az iskolai vagyon gondosabban és lelkiismeretesebben megóvassék és a kincstár anyagi érdeke biztosítottassék, elrendelem, hogy úgy igazgató ur, mint az osztály tanítók, valamint az osztatlan iskola tanítói az esetben, ha leltári tárgy elvész, vagy ablak üveg eltörik, igyekezzék a tetteseket kinyomozni, okozott kár megtérítésére utasítani és azt követelni. Lehetetlen állapot az, hogy az okozott károk tettese soha kideríthető ne legyen. Mindazon esetekben, amikor az osztályvezetők, illetve az egy tanerős iskola tanítójának felületesége, nem törődőmsége folytán a kárt okozó tettes nem kerülne meg és a kár meg nem téríttetnék a Kincstár anyagi érdekének megóvása miatt kénytelen vagyok az illetőket anyagi felelősségre vonni. Hogy az igazgatók az ellenőrzést kellőképen gyakorolhassák, a célból elrendelem, hogy úgy az egyes leltári tárgyokról, mint a törékeny felszerelési eszközökről, valamint az ablaküvegekről a tanév elején készítsenek leltárt adják át az egyes tantermeket leltár mellett az osztályvezetőknek és a tanév végén az átadást kifogástalan állapotban követeljék ismét meg. Ily eljárás mellett a kincstár anyagi érdekei-

nek megóvására kiválóbb gondot fognak fordítani s a károsodás is elkerülhető lesz.
Szolnok, 1918 október 7.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

4685—918.

Valamennyi iskola Gondnokságának, illetve Iskolaszékének.

Mindennemű félreértések, helytelen kérvényezések és munkatorlódás elkerülése végett, az aradi üzletvezetőség intézkedése alapján felkérem Cimet, sziveskedjék intézkedni, hogy az alája rendelt iskolák igényjogosult alkalmazottai, a kérvényekben és kimutatásokban, melyekben féláru jegy váltására jogosító arcképes igazolványok kiállítását, vagy azok meghosszabbítását kérelmezik az alább közölt utmutatás szerint járjanak el. Jelen rendeletem végén kimutatás és záradék mintát közlök, melynek kapcsán a meghosszabbítandó igazolványok betérjesztendők az üzletvezetőséghez: Máv. üzletvezetőség I. osztály Arad címre. Ujabb rendelkezés szerint az egyes hivatalok nyugdíjasai nyugdíjas özvegyei, ezek családtagjai és kegydíjas árvái is befoglalhatók a tényleges alkalmazottak kimutatásába, de ezekre nézve azt a körülményt is, hogy állami, községi nyugdíjat élveznek, a hivatalos záradékban igazolni kell. A helyes kérelmezés módzatai: Az igényjogosultak részéről benyújtandó kérvényeknek a kimutatásban felsorolt adatokat kell tartalmazni. A kérvények alapján összeállított és egy példányban beküldendő kimutatás minden rovatát pontosan ki kell tölteni, úgy a fiu, mint leány gyermekek életkorát ki kell tüntetni, megfelelő záradékolással kell ellátni. Megjegyzem, hogy az igényjogosultak hivatal főnökei, az igazgató tanítók, iskolaszékek, gondnokságok tartoznak az igényjogosultság előfeltételeinek fenforgását szigoruan megvizsgálni, mert az

esetleges mulasztások folytát felmerült kárért az illető főnökök a kedvezmény igénybevevőjével együtt egyetemlegesen felelősek.

Szükségesnek tartom, figyelmét felhívni arra, a körülményre, hogy a fiu gyermekeknel önálló keresetre még képteleneknek kizárólag csak azok a fiu gyermekekre igazolhatóak, kik iparos, kereskedő vagy iskolai, főiskolai tanulók mivel csak ezeknek van igényük utazási kedvezményre. Tehát azok a fiu gyermekek, kik iparos, kereskedői vagy iskolai tanulmányaikat már befejezték, vagy iskolai tanulmányaikat már befejezték, még abban az esetben sem bírnak igényel az utazási kedvezményre, ha szülői ellátás alatt állanak s keresetük egyáltalán nincs. Ezekre nézve tehát az, hogy »önálló keresetre még képtelenek« nem igazolható. Katona szolgálatot teljesítő fiu gyermekek közül csak azoknak van igényük utazási kedvezményre, kik mint egy éves önkéntesek szolgálnak a hadapród vagy magasabb katonai rangot még nem értek el s kikre nézve még igazolhatik az a körülmény is, hogy a katonasághoz közvetlen iskolai tanulmányaikat folytatni fogják. Kezelési illeték fejében, csakis m. kir. postai levélbélyegeket fogadhatnak el. III. Annak a fényképek azonos példánya, mely már egy lejárt igazolványban nem volt, nem fogadható el, valamint nem fogadható el több személyt feltüntető fényképek sem. Tíz éven aluli gyermekek részére arcképes igazolvány nem állítható ki, hanem ezek részére egyszerű utazásra érvényes igazolványt kell esetről-esetre kérni. IV. Arcképes igazolványok gyors és rendszeres érvényesítése, illetőleg kiállítás céljából október hó folyamán Jász-nagykunszolnok vármegye van soron, miért is felkérem, hogy a bejelentéseket sürgősen küldjébe Aradra a jelzett címre.

Minta.

Kimutatás

azokról az alkalmazottokról nyugdíjasokról és családtagjaikról kik féláru menetjegy váltására jogosító arcképes igazolvány kiállítását illetőleg érvényesítését kérik.

Sorszám	A család fő neve	Hivatali rang	Igazolvány száma	A családtag (neje, fia, leánya) megnevezése	A gyermek kora	Illeték lerovás		Jegyzet
						Uj igazolvány kiállításért	1919-re érvényesítésért	
						korona		

Helyes záradékolási módzatok tényleges alkalmazottaknál.

Hitoktatók.

Alulírott iskolai igazgatóság igazolja, hogy folyamodó a i nyilvánossági jelleggel felruházott állami, felekezeti stb. iskolánál rendszeresített hitoktatói állásra forma szerint a vall. közokt. miniszter az illetékes egyházi fejsőbbség által ki van nevezve, kizárólag a hitoktatás teendőivel van megbízva és egyházi funkciót legfeljebb csak kisegítéskép teljesít. Végül alant közlöm a kimutatás mintát, mellyel az arcképes igazolványok az üzletvezetőséghez küldendők. Kérem a fenti intézkedésről a hatósága a latti iskolák helyhatóságait értesíteni.

Szolnok, 1918 október 5-én.
Bihari, kir. tanfelügyelő.

Állami és törvényhatósági tisztviselők és alkalmazottak:

Alulírott hivatalfőnök igazolom, hogy a kimutatásban felsoroltak rendes alkalmazásban álló, hivatali esküt tett évi fizetésű kinevezett, megválasztott és nyugdíjigényes bíró állami, törvényhatósági tisztviselők, alkalmazottak nejeikkel együtt élnek, a gyermekek szülői ellátás alatt vannak, a fiu gyermekek önálló keresetre még képtelenek, a leánygyermek pedig hajadonok s önálló keresettel nem bírnak.

Nem állami tanszemélyzet.

Alulírott igazgatóság igazolja, hogy a kimutatásban felsoroltak nyilvánossági jelleggel felruházott, nem állami tanintézetnél évi fizetéssel és nyugdíj igényel alkalmazott tanerők.

4529—918. szám

Valamennyi állami, községi és izr. elemi iskolának.

Bükk- és tölgymakk gyűjtése tárgyában.

A vallás és közoktatásügyi miniszter ur folyó évi 179.102. számú körrendelete alapján felhívom a tanitóság figyelmét a bükk és tölgymakk termés összegyűjtése tárgyában kiadott s a Néptanítók Lapjában megjelent vallás és közoktatásügyi miniszteri rendelethez.

Felkérem hassanak oda, hogy a bükk- és tölgymakktermés összegyűjtésében lehetőleg mindenütt, ahol arra alkalom van, a tanuló ifjúság minél nagyobb számban részt vegyen és minél szebb eredményt érjen el.

Az eredményt kérem október végéig ide bejeleníteni, megjelölve, a gyűjtő tanuló és a felügyeletet ellátó tanítók és tanítónők számát, valamint a gyűjtött makkmennyiséget, ugyancsak a tanuló által megszerzett összegeket.

Megjegyzem, hogy a gyűjtött makkmennyiség feldolgozása és értékesítése alkalmával előálló jövedelmi felesleg felosztásánál az egyes iskolák céljaira bizonyos összeg fog rendelkezésre bocsáttatni.

Amidőn hangsúlyozom, hogy a mai súlyos időkben minden eszközt meg kell ragadni, amivel a közlelemzés biztosítható és a nemzet ereje épségben fenntartható, teljes bizalommal elvárom a tanitóságtól, hogy habár az egész akció távol esik az iskola munkájától, ismert buzgóságával mindent el fog követni, hogy a gyűjtés minél nagyobb és szebb eredménnyel járjon.

Szolnok, 1918 szeptember 24.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

3991—918.

Valamennyi polgári és elemi népiskolának, a jászberényi áll. tanítóképző intézet igazgatóságának.

A fiatalok erkölcsének meglazulása a háború alatt sajnos általánosan tapasztalt jelenség. Azonban ott még nem vagyunk, hogy a segítséssel elkétségessé volna.

1917. év tavaszán Szegedről egy gyakorlati irányú eszme indult ki, mely »Gyermekrendőrség« — némely helyen »Gyermekmentők Egyesülete«, majd »Gyermekvédő Bizottság« elnevezés alatt ma már országos — sőt külföldi — jelentőségűvé fejlődött. Ezt bizonyítja napisajtó s a szakirodalom egyaránt. De legkésebben igazolja a Szegedről egy év előtt kiindult Gyermekrendőrség szükségességét Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye törvényhatósági bizottságának egyik, 1918. évi február 25-én hozott határozata, mely szabályrendelettel kívánja az ország minden községében megszervezni a Gyermekvédő Bizottságokat, más néven a Gyermekrendőrségeket. E célból csatlakozásra hívta fel a társ-törvényhatóságokat is.

A szegedi Gyermekrendőrség titkára, Kádas György tanár, azon óhajástól indítva, hogy a Szegeden több mint egy év óta működő társadalmi alapon megszervezett »Gyermekrendőrség« megszervezése, majd vezetése kapcsán szerzett tapasztalatait Hazánk minden városa és községe megismerje s azt a nemzet jövője: a gyermekek érdekében felhasználhassa, elhatározta miszerint a Szervezet ismertetését füzet alakjában közreadja.

Amidőn e körülményt az igen tisztelt tanszemélyzet tudomására hozom, egyben felkérem arra, hogy az eszmének minél szélesebb körben való elterjesztése érdekében az említett füzetet a tanítói (tanári) könyvtár részére beszerezni sziveskedjenek. A füzet ára 4 korona. Posta portó 40 fillér. Megrendelhető a szerzőnél Szegeden, Nemes-takács-utca 8.

Szolnok, 1918 augusztus 29.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

Nyomatott Varga József villanyerőre berendezett könyvnyomdájában, Szolnok.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

Kiadja a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Tanítótestület.
Megjelenik — Julius és augusztus hó kivételével — havonta kétszer.
Előfizetési díja:
Egész évre nyolc korona.

Felelős szerkesztő:
Dr. Kovács János

Előfizetési és hirdetési díjak, reklamációk Kuty Sándor egyetemi pénztároshoz, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a felelős szerkesztő címére küldendők.

Szabadság és demokrácia.

Magyarország egyik legnagyobb napja volt és legszebb emlékünnepe lesz 1918 október hó 31-ike, legdicsebb, legdiadalmasabb lapjai a magyar történelmnek azok, amelyek a magyar szabadság és demokrácia október 31-én és az azt követő napokban kivívott diadalát lesznek hivatva megörökíteni.

Más lesz ezután a szellem a szabadság, egyenlőség és testvériség jegyében. Az iskola egész munkája is minden tekintetben megváltozik.

Mindnyájunkat örömmel töltönek el új vezéreink nagyszerű vívmányai. Csak azt óhajtjuk, hogy azok a szép eszmék, amelyeket az új korszak hirdet és ígér, teljes mértékben valóra váljanak, szép országunknak a tüggelensége mellett épségben maradjon ferülete és a demokrácia igazán a tiszta igazságot juttassa érvényre hazánkban.

Kartársaink megbecsülhetetlen szolgálatot tesznek az országnak, ha most ebben a nagy átalakító munkában az intéző köröknek és hatóságoknak támogatására sietnek s a közrend és biztonság fenntartásában segítséget nyújtanak. Vegyének részt valamennyien ebben

a munkában, vegyének részt abban a szép akcióban, amely a hazatérő, férdt katonák szeretetteljes fogadását célozza. Honmentő munkát végeznek.

Hivatalos rész.

5580—918. szám.

Valamennyi népoktatási intézet tanítóinak, tanárainak.

A magyar szabadság és demokrácia kivívásának megünneplése tárgyában.

Alig vannak történelmünknek kimagaslóbb napjai, mint azok amelyek most zajlottak le, a magyar szabadság és demokrácia teljes diadalával. Egy egész új korszak következik reánk, magyarokra.

A gyermekvilág, az ő tapasztalatai és ismeretköre alapján — érthető — nem képes felfogni kellőképen azokat a nagy eseményeket és azok horderejét s így szükséges, hogy az oktatók és egyszersmind nevelők megismertessék a nagy napok jelentőségét tanít-

ványakkal s már az új korszak hajnalán elhínték azoknak a nagyszerű és örökbecsű eszméknek magvait, amely eszmék hivatva vannak a sokat sujtott magyar nemzetet megérdemelt jobb és boldogabb korszakhoz jutatni.

Új népkormányunk közoktatásügyi miniszterének folyó évi november hó 5-én 200531—918. sz. körrendelete alapján felkérem azért tankerületem összes tanítóit és tanárait, hogy a Néptanítók Lapjában november 6-án rendkívüli kiadásban megjelenő fenti számú vall. és közokt. miniszteri körrendelet értelmében az ott vázolt eseményeket és ezeknek későbbi időkre kiható nagy következményeit a tanulóifjúság értelmi színvonalához szabott lelkes előadás keretében az ifjúsággal ismertessék.

Az ünnepély lefolyásáról hozzám jelentés teendő.

Szolnok, 1918 november 11.

Bihary István tanfelügyelő.

5081—918. szám.

Valamennyi polgári- és elemi iskolai tanítónak, tanítónőnek, a jászberényi állami tanítóképzőintézet tanárainak.

A Zsófia Országos Gyermekszanatórium Egyesület közölte velem, hogy a balaton-szabadi nagy hadjárva gyermekszanatórium és a Balatonalmádi Zsófia gyermekszanatóriumban gyógykezelési a nemzet szegénysorsu beteg kisdedeit.

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 141.884—918. szám. alatt engedélyt adott, hogy ezen korszakos gyermekvédelmi intézeteink tetemes fentartási költségeinek biztosítása érdekében a tanulóifjúságot is igénybe vehesse az Egyesület.

Ez okból a hazai összes tanerőkhöz elküldötte a gyűjtőleveket, hogy azokat saját és növendékeik körében néhány fillért gyűjteni törekedjenek.

Felkérem a tanintézetek vezetőit a gyűjtés hathatós támogatására.

Kövessenek el minden lehetőt arra nézve, hogy a gyűjtés sikere biztosítva legyen a nemzet beteg gyermekei érdekében.

Szolnok, 1918 október 19.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

5374—918. sz.

Valamennyi elemi és polgári iskolának, kisdedovodának, iparos és kereskedő tanonciskolának, a jászberényi áll. tanító képzőintézet igazgatójának.

Felhívom a cím figyelmét a Néptanítók Lapja október 17-iki számában megjelent 185131—918. sz. vallás- és közoktatásügyi miniszteri körrendeletre, A gyászünnepély lefolyásáról, valamint a gyűjtés eredményéről hozzám legkésőbb 3 napon belül részletes jelentés teendő.

Szolnok, 1918 október 31.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

ad. 5100—918. sz.

Valamennyi állami elemi iskola igazgatóságának.

Felkérem, hogy az iskola benépesítését feltüntető A/2 mintájú statisztikai lapot pontosan kitöltve ide 3 nap alatt terjessze be.

Ha valamelyik osztálytanítói állás nincs betöltve, bejelentendő, kinek távozása folytán s mely módon üresedett meg.

Hoi a tanítók száma több, mint a tan-

termek száma, váltakozó oktatás folyik-e?
Szolnok, 1918 november 5.

Bihary, kir. tanfelügyelő.

5526—918. szám.

Valamennyi állami, községi és izr. elemi iskolának.

Vonatkozással a Népművelés folyó évi október havi számában 4529. szám alatt kelt körrendeletre, értesitem a címet, hogy a vallás- és közokt. miniszter ur 193078—1918. sz. körrendelete a bükk és tölgy makk gyűjtésének határidejét folyó évi november hó végéig meghosszabbította.

Az eredményről november végéig teendő hozzám jelentés.

Szolnok, 1918 november 11.

Bihary István, tanfelügyelő

6618/918. sz.

December havi határidős jelentések.

1. Az iskolák benépesítésére vonatkozó A/2, mintájú kimutatások (lev. lapok) ha még eddig be nem terjesztettek volna, azonnal bemutatandók.

2. Egyszeri államsegélyre vonatkozó felszerelt kérvények 8 nap alatt terjesztendők fel.

3. Gyümölcsfa oltványért hivatalom útján december hó végéig lehet folyamodni a földművelési miniszteriumhoz.

4. Jelentés teendő az ifjúsági egyesületek működéséről.

5. A nem állami tanerők államsegélynyújtási munkaerő hiány miatt már december első felében bemutatandók.

6. Egy és két tanítós iskolák működéséről jelentés teendő.

Szolnok, 1918 november 11.

Bihary István, tanfelügyelő.

Egyesületi élet.

A vármegyei tanító egyesület választmányi ülése.

Hosszu szünet után új életre kelt Egyesületünk. Bihary István tanfelügyelő ur kezdeményezésére a választmány folyó évi október hó 21-ére egybehivatott s megtartotta Szolnokon a szünet utáni első ülését. Azok a lelkes szavak, a melyeket Bihary István tanfelügyelő ur a választmány tagjaihoz intézett, méltók voltak azokhoz a nemes eszmékhez, a melyeket hirdetett. A háborút követő nagy nemzeti kulturmunka, a vállvetett és fokozott együttes munkálkodás fő irányelvei mellett a tanfelügyelő ur különösen hangsúlyozta az egyesületi élet minél teljesebb kifejlesztését. Legyen az egyesület a tanító-ság anyagi érdekének képviselőjén kívül a szellemi művelődésnek és a harmónikus együttműködésnek, összetartásnak is istapolója. Jelen számunkban közölve van az október 21-iki jegyzőkönyv egész terjedelmében.

8—918. szám.

Jegyzőkönyv.

Felvetett Szolnokon, 1918 október hó 21-én, a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei

Tanitóttestület központi választmányának üléséről.

Jelen voltak Malatinszky Lajos tanítótestületi alelnök elnökléte alatti: Bihary István kir. tanfelügyelő, dr. Kovács János kir. s. tanfelügyelő, továbbá Muly Sándor tantesületi pénztáros, Herendy Józsefné, Egner Ilona, Renner A. József, Szatmáry Zsigmond, Schober Alajos, Ország Pál, Stark Béla tantesületi tagok és alulírt főjegyző.

1. Elnök üdvözlőlvén a megjelent választmányi tagokat, az ülést megüjti s jelen jegyzőkönyv hitelesítésére Herendy Józsefné és Renner A. József választmányi tagokat kéri fel. — Tudomásul szolgál.

Szívöl fakadó szavakkal üdvözi elnök a Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanítótestület nevében a körünkben első ízben megjelent Bihary István kir. tanfelügyelőt és dr. Kovács János kir. s. tanfelügyelőt. Kéri kir. tanfelügyelő urat, hogy a mily meleg szeretettel fogadta őt hivatalba lépése alkalmával vármegyénk tanítótestületének oly szeretettel karolja fel elárult ügyeinket s bizalommal számít egy pedagógiai, mint egyesületi életünkben humánus irányítására. (Eljenzés.)

Bihary István kir. tanfelügyelő hazafias hévtől duzzadó beszédben köszöni meg az elnöknek a vármegye tanítótestület nevében tett üdvözlőt s bár a jelen viszonyok közt kész programot még nem adhat, utalással 440—918. sz. bemutatójára az irángelveit megismertetni szándékozik, kijelentvén, hogy a kapcsolatot nem főn, hanem lenn keresi s tudatában annak, hogy a háboru lezajlása után az iskolaügy intenzívebbé tételében a magyar tanítótestületre mily óriási felelősség hárul, a megériést és összetartást kívánja biztosítani. Ha az óhajtott béke megérkezik, amikor lelkiületünk megnyugszik s üdvözlőhetjük a hadból visszatért hőseinket is, a nyugodt munkálkodásra átvérve, a vármegye

tanítótestületétől szeretettel támogatva óhajtja szolgálai szeretettel magyar hazánk tanügyét.

A vármegyei Tanítótestület nevében Stark Béla, tantesületi jegyző a választmány lelkes éljenzése után megköszöni kir. tanfelügyelő urnak szeretet diktálta szíves szavait s ismétellen kéri támogatását, jóakaratu irányítását, ígért támogatásunkat.

2 Főjegyző bejelenti, hogy a vármegyei tanítótestület irattárát az V. ker. állami isk. helyiségeiben a katonai kórházi alkalmazotteljesen feldulták, a szekrényeket feltörték, ahonnan a Révay Lexikon kötetei is eltűntek, így a mult választmányi ülés jegyzőkönyvét sem mutathatja be. Stark Béla jegyző bejelenti, hogy nála meg van a legutóbbi választmányi ülés jegyzőkönyvének másolata s a legközelebbi választmányi ülésre magával hozza.

A legközelebbi választmányi ülésen fog bemutatattani.

3. Muly Sándor pénztáros jelentést tesz 1. a vármegyei tanítótestület rendelkezési-alap pénztárának; 2. a vármegyei tanítótestület temetkezési alapja pénztárának; 3. az Eötvös K. Lajos-féle alapítvány pénztárának s 4. a Mezőgazdasági Takarékpénztár által kezelt Otthon-alap pénztárának 1918. évi állapotáról.

A jelentés tudomásul vétetvén, az írásos kimutatás jelen jegyzőkönyvhöz csatolattik. (ad. 8—918. szám)

A pénztári jelentés kapcsán panaszosan említi fel, hogy a tantesületi tagok a temetkezési járulékokat és tagdíjakat a felszólítások dacára sem fizetik s így a hátralék te-temesen szaporodik. Intézkedést kér a tagdíj és temetkezési járulék hátralékok behajtásainak módosításaira. E tárgyhöz többen hozzászólnak. Stark Béla javasolja, hogy a nyugtát küldessenek az igazgatókhoz. Malatinszky postai megbízást ajánl, mások a

hátralékosok névsorának hivatalos lapunkban való közzétételét tartják radikálisnak a Kir. tanfelügyelő a hadbavonultakat mindenetre kikapcsolandónak tartja s kívánja, hogy a felekezeti tanítók felszólíttassanak az általános tanítótestületbe leendő tömeges belépésre, mire Renner A. József (kath. tanító Szajol) megjegyzi, hogy a felekezeti szűkségét is érzik ennek, miután ugy erkölcsi, mint anyagi ügyeiknek szanalását csak ez uton érhetik el. Ország Pál az ovónök hovátartozandóságának ügyét teszi szóvá.

Határozatba ment, miszerint a tagok hiteles névsora haladéktalanul összeállítandó s ennek alapján a hátralékosok még egyszer felszólíttatnak, nem fizetés esetén pedig köz-igazgatási uton fog a hátraluk behajtatni. Az ovónök külön szakosztályuk mellett a vármegyei tanítótestületnek kötelezett tagjai.

Renner A. József bejelenti, hogy Pongóné, Stanik Julia a vármegyei tanítótestületbe tagul belép.

Örvendetesen tudomásul szolgál.

Pénztáros az 1917. évi számadásokat beterjeszti.

Miután a közgyűlés által kiküldött számvizsgálók mind hadbavonultak, az 1917. évi számadások megvizsgálására Malatinszky Lajos elnökléte alatt Herendi Józsefné és Renner A. József választmányi tagok küldetnek ki.

Kir. tanfelügyelő ur felhivja pénztarost, hogy a legközelebbi választmányi ülésre a jövő évi költségvetést készítse el, melynek alapján lesz csak tárgyalható hivatalos lapunk ügye.

Elhatározza a választmány, hogy a költségvetés és hivatalos lapunk ügyének tárgyalása végett folyó évi november 5-én délelőit 10 órára választmányi ülés hívandó egybe.

4. Elnök bejelenti kir. tanfelügyelő ur-

nak 2266/918. sz. érjesítését, mely szerint a mezőturi izr. isk. jótékonycélu gyűjtéséből 24 korona 10 fillért juttatott hozzá a vármegyei Tanító Otthon céljaira az izr. isk. testület.

Az adományért hálás köszönetet szavaz választmány a mezőturi izr. isk. tantesületének; a 24 korona 10 fillért pedig pénztárba utaja.

5. A Szolnok város közönsége által Tanító Otthon építése céljára ajándékozott telken az építési határidő meghosszabbítása iránti kérvény megszerkesztésével és beadásával elnökség bizatlik meg.

6. Főjegyző előterjesztést tesz az Eötvös K. Lajos-féle alapítvány kamatainak, mely a pénztáros jelentése szerint 91 korona 87 fillért tesz ki, meghirdetése tárgyában, mire kir. tanfelügyelő ur ajánlja, hogy jövőben már kész javaslattal jöjjön elnökség a választmány elé.

Választmány ily értelemben határoz.

Bejelenti főjegyző, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak 168481/916 I. 18. s a kereskedelemügyi miniszteriumnak 65110/916. XII. 7. számú rendelete s a kir. tanfelügyelőségnek 568/917. I. 31. sz. értesítése szerint vármegyei Tanítótestületünk portómentességet nyert.

Örvendetes tudomásul szolgál.

7. Elnök jelentést tesz a háboru folyamán felmerült szociális mozgalmakról. Kiemeli a miskolci és székesfehérvári felszólításokat s ezek meggyőző erejének engedve a vármegyei Tanítótestület nevében csatlakozott a Nevelő munkások szövetségéhez. Kéri ezen csatlakozás tudomásul vételét.

Tudomásul vétetik.

8. Az indítványok során felhivja kir. tanfelügyelő ur a figyelmet azon akcióra, mellyel a hősihalált halt vármegyei tanítók hozzátartozóinak momentán felsegélyezésére

alapot-teremtett. Köszönetet mond felekezeti és jelleg különbség nélkül mindazoknak, kik ezen alap megteremtéséhez hozzájárultak. Begyűlt eddig: 5839 korona 38 fillért, kiadott eddig 350 koronát; humánus szellemben, kérvény nélkül, bizottság mellőzésével. Felkéri választmányt ez alap jövőbeli gyarapítására. Háboru után az esetleg fennmaradó összeget számadással az Egyesület pénztárához teszi át.

Köszöneit tudomásul véteik.

Indítványozza kir. tanfelügyelő ur, hogy a háboru szűlte okok megszüntével a vármegyei Tanítótestületi közgyűlés illő módon előkészítessék s javasolja azért, hogy azokról akik erejükkel vért áldoztak, vagy női halált haltakról egy díszközgyűlés keretében emlékezzünk meg. Szükségesnek tartja e végből egy, az irodalommal is foglalkozó kartárs felszólítását, aki az összes elhalt kartársak hozzátartozóival érintkezésbe lépve adataikat megszerezze, azt feldolgozva az utókor számára megírja, arcképeiket beszeresse s azokat a felépítendő Tanító Otthonban a kőszívű sugallatok számára megőrizze. Ezt szíve sugallata és háláérzete diktálja.

A választmány Magyar Gyula szolnoki IV. ker. áll. isk. igazgatót tartja e nemes munka megírására alkalmasnak, miért is őt az akció megkezdésére ezennel felkéri.

Ohaja kir. tanfelügyelő urnak, hogy a régi magyar áttekintéssel szakítva, a választmányi ülés is látogatottabb legyen.

Mindnyájunk kívánsága.

Felkéri lapunknak jelenlevő szerkesztőjét, dr. Kovács János kir. s. tanfelügyelő urat, hogy a választmány határozatait főbb vonásokban a lapban közlőn szíveskedjék.

A választmány is felkéri.

Stark Béla indítványozza, hogy boldog emlékezetű elnökünknek halottak napján a sírja megkoszorúztassék.

Megbízva választmány az elnökséget, hogy Polónyi Máttyás sírjára e napon koszorút tegyen.

Muhly Sándor a választmány nevében köszönetet mond kir. tanfelügyelő urnak

lelkes buzdításaiért, mire az ülés kir. tanfelügyelő ur éltetésével véget ért.

Kmf.

Oreskó Dezső
vm. tant. főlegyző.

Malatinszky Lajos
vm. tant. alelnök.

Hitelesítők:

Renner A. József

Herendi Józsefné

3—918.

Pályázati hirdetés.

A Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Tanítótestület az Eötvös K. Lajos alapítvány 915—17. évi kamatára (kb. 9187 K) pályázatot hirdet.

Pályázhatnak a vármegyei Tanítótestületnek rendes tagjai, akiknek fiu- vagy leánygyermeké felsőbb iskolában folytatja tanulmányait.

Vagyontalansági és az utolsó évfolyam taneredményét feltüntető bizonyítvánnyal felszerelt kérvények folyó évi december 1-ig a vármegyei Tanítótestület elnökséghez Szolnokra küldendők.

Szolnok, 1918 október 27.

Oreskó Dezső
vm. tanítótest. főlegyző.

Malatinszky Lajos
vm. tanítótest. alelnök.

HIREK.

— **Elszámolás.** A vármegyebeli hadhivonult és elesett kartársaink özvegyeinek és családtagjainak segélyezését célzó alap gyarapítására augusztus 31-ike óta a következő adományok érkeztek: Szolnoki V. ker. áll. el. isk. 5044 N. N. Turkeve, Keniz Ida szolnoki tanító által beküldve 10, összesen 6044 K. A megelőző adományok összege 577894 K, a quibus eddigi eredménye 583938 K.

— **Elnevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur Hulla Antal állam tanító, jogszigorót tanfelügyelői töltnök névvel ki és szolgálattételre a szolnoki tanfelügyelőséghez osztotta be.

— **Cipők árának visszaadása.** Értesítjük mindazokat a kartársainkat, akik a részükre engedélyezett cipő ára fejében az 50 koronát a tanfelügyelőséghez beküldték, hogy a cipők most már kifizetve nem lesznek, mert az állami alkalmazottak lábbel beszerzési csoportja arról értesítette a tanfelügyelőséget, hogy a hadifülmiszerium ez idő szerint cipőt rendelkezésre nem bocsát. A beküldött pénzt postautalványon a közel jövőben mindenki visszakapja.

— **Katonatanítók hazatérésének bejelentése.** Felkérjük mindazon iskolagondnokokat és iskolásokat, melyeknek felügyelete alá tartozó katonatanítók a változott viszonyok folytán a katonaságtól véglegesen elbocsájtottak, a tanfelügyelőséghez jelentésük be a hazaérkezés napját, és azt, hogy az illetők tanítói működésüket mely napon kezdték meg a hazaérkezés után?

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

Állami tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

Kiadja a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Tanítótestület.
Megjelenik — Julius és augusztus hó kivételével — havonta kétszer.
Előfizetési díja:
Egész évre nyolc korona.

Felelős szerkesztő:

Dr. Kovács János

Előfizetési és hirdetési díjak, reklamációk Muhly Sándor egyetemi pénztárhoz, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a felelős szerkesztő címére küldendők.

Közalkalmazottak Szövetsége.

A demokrácia diadala után rövidesen a közszolgálatban álló alkalmazottak olyan egyesüléssel tömörültek, amilyen Magyarország eddig nem volt. Első és főkaraktera az egyesülésnek, ami az eddigi összes tisztviselői egyesületektől megkülönbözteti az, hogy demokratikus alapon van szervezve, hiven az új idők szelleméhez. A közalkalmazottak közötti választalat a maga kebelében teljesen ledönti. Ez már magában az elnevezésben is megnyilvánul. »Tisztviselő«, »altiszt« és »szolga« elnevezés helyett a »közalkalmazott« nevet honosítja meg, egymás között pedig a »kartárs« elnevezést vezeti be. A Szövetségbe be van vonva a főtisztviselőktől kezdve az utolsó szolgál minden »közalkalmazott«. Elv: a teljes szolidaritás, »egy mindnyájunkért és mindnyáján egyért«. A másik jellegzetes karaktere a szövetségnek a kimondott osztályküzdő, az érdekharca a társadalmi versengések között.

Nyilvánvaló, hogy az új alakulás a törvényelmi szükségszerűség folyamánya. Az

osztályuralom megszűnével, az állami élet a társadalmi érdekek szerint alakul. A közalkalmazottak országos szerve magában foglalja az ország minden rendű és rangú közalkalmazottait. Célja és működése hasonló a testi munkások szakszervezeteihez.

Mint országos szerve mindenütt, úgy vármegyénkben is megalakult a Szövetség helyiszervezete s nyomban megkezdte működését. A közalkalmazottak minden ágából és rétegéből titkos szavazással választott bizalmi egyénből alakult értekezleten három ülésen letárgyalta az országos központ által 14 pontban foglalt azokat a kívánságokat, amelyek a közalkalmazottak egyetemes óhaját képezik.

A népoktatás összes alkalmazottai, tehát a tanítótestület is be van vonva a szövetségbe. A fenti 14 pont közül mindazon pontoknál, amelyek a tanítótestület érdekkörébe vágnak és amelyek az óvónők érdekeit is érintik, kellő méltánylásra találtak a tanítótestületnek és az óvónőknek érdekei.

Az alapon megvitattott kívánságok és sérelmek javaslat alakjában írásban nyújtottak be a javaslattevők részéről. Egy külön bizottság foglalta írásba és egységes memorandumba az összes kívánságokat, illetve

javaslatokat. A memorandum a Közalkalmazottak Országos Központjához már föl is terjesztetett.

A memorandum letárgyalása után a szolnoki helyiszövetség a közalkalmazottak további magatartásáról folytatta tárgyalásait. Mindenekelőtt ama sarkalatos elv fölött indult meg a vita, hogy a Szövetség csupán gazdasági szervezet álljon-e fenn, vagy politikai téren is működjék? A szövetség egyik agitációs tagja a szakmájabeli munkásközalkalmazottak tömeges felvonultatásával megszerezte a többséget a politikai állásfoglalás elvének, melynek eredményeként a Szövetség szótöbbséggel azt határozta, hogy a gazdasági irányú működés mellett politikai téren is agitál.

A Szövetség tehát, mint társadalomgazdasági alakulat továbbra is egységes marad, politikai tekintetben azonban tagjai pártokra oszlanak.

A mai demokratikus szabadság korszakában nincs észrevételünk a politikai elkülönülés ellen, csak azt óhajtjuk, hogy az az elkülönülés a Szövetség *egységét meg ne bontsa*, mert kétségtelen, hogy bármilyen politikai, vagy világnézet válassza is el a közalkalmazottak egyéneit egymástól, legfontosabb érekeik, az anyagi jólét emelése, a standard és az erkölcsi színvonal jobbá tétele, valamennyiünk között közösek.

Tanító urak szives figyelmében ajánljuk Varga József könyv- és papirkereskedését. Szolnok, Gorove-utca.

216—919. szám.

Valamennyi polgári és elemi népiskolának, a jászberényi állami népiskolai kisedovódának, tanítóképzőintézet Igazgatóságának.

A miniszterium általános rendeleteinek „Hivatalos Közlöny” útján való joghatályos közlése tárgyában.

A vallás és közoktatásügyi miniszter urnak 1919 január 6-án 95/919 eln. sz. alatt kelt rendelete alapján, tudomás és mihez tartás végett értesitem Cimedet, hogy 1919. évi januártól kezdődőleg a közoktatásügyi miniszterium Hivatalos Közlönyét, mely eddig csak korlátolt számú intézetek és hatóságoknak járt, a Néptanítók Lapjához hasonlóan minden tanügyi hatóságnak, hivatalnak és intézeteknek ezentul díjtalanul küldeti meg a miniszter ur. A népoktatási hatóságokhoz, az állami, községi és az ezekre érvényes rendelkezések szerint vezetett, illetve izgatott izraelita, hitfelekezeti, nyilvános, társulati és magán népoktatási intézetekhez, továbbá a közvetlen rendelkezés és vezetés alatt álló összes közép- és középjoku iskolákhoz, valamint mindezek nevelő- és oktató személyzetéhez intézendő általános rendeleteit a jövőben a Hivatalos Közlönyben fogja az érdekeltekkel a Miniszter ur hivatalosan közölni.

Ehhez képest a »Hivatalon Közlöny« a hivatalos közlés joghatályával ruházta fel és az abban megjelent rendeletei sokszorítása, az intézetekhez, ezek helyi hatóságához való szétküldése alól az eddigi ennek a feladatnak végrehajtására kötelezett hatóságokat, hivatalokat a jövőre nézve felmentette.

A hatóságokra, hivatalokra és a fentiekben felsorolt intézetekre nézve a miniszter ur a következőket rendeli:

1. A »Hivatalos Közlöny« hivatalos kiadvány, melyben foglalt minden rendelkezés a címzésben megjelölt hatóságot, intézetet, annak vezetőjét, nevelői és oktatószemélyzetét külön rendelkezés nélkül ép úgy kötelezi' mint az írásban kiadott rendelet. *Az érdekeltek tehát a Hivatalos Közlönyben megjelenő rendeleteket tudomásul venni, ahhoz alkalmazkodni, illetőleg azt végrehajtani tartoznak, amennyiben pedig annak foganatosítása jelentéstétellel vagy bizonyos adatok (kimutatások) beterjesztésével is jár, az érdekeltek hatóság, hivatal vagy az intézet vezetője ezeket is, minden külön felhívás bevárása nélkül, a rendeletben megjelölt idő alatt és helyre beterjeszteni köteles.*

2. Minden rendelet, mely a »Hivatalos Közlöny«-ben megjelenik, a közzétételt magában foglalólappéldány megjelenésétől számított nyolcadik napon kézbesítettnek és kihirdetettnek tekintetik.

3. A tanügyi hatóság, hivatal és intézet, melynek a »Hivatalos Közlöny« hivatalból jár, amennyiben egyes számai rendes érkezési idejükben kézbesítve nincsenek, az illető lapszámot a postán reklamálni tartozik. A felszólalás elmaradása esetén az ügyvitelben beálló netaláni késedelem nem fog igazoltnak tekintetni.

4. A tanügy szolgálatában álló hatóság, hivatal és intézet vezetője a »Hivatalos Közlöny«-nek egyes lappéldányait megőrizni és évfolyamonként erre a célra szolgáló fedezete terhére beköttetni, a hatóság, hivatal illetőleg intézet javára leltárba venni tartozik. Ugyanaz áll a »Néptanítók Lapja« egyes évfolyamaira is. Ebbeli mulasztás anyagi és fegyelmi mulasztást von maga után.

5. A hatóságoknál, hivataloknál és intézeteknél a »Hivatalos Közlöny«-nek hozzáférhetőségét minden tisztviselő, illetőleg a nevelő és oktatószemélyzet részére biztosítani kell.

tani kell. Ennek szabályozása a hivatal főnökének, illetőleg az intézet vezetőjének joga és feladata.

6. A »Hivatalos Közlöny«-ben megjelent, további intézkedést igénylő rendeleteket a címzésben megjelölt hatóságnál, hivatalnál, az illető lappéldányra való utalással, be kell iktatni. A »Hivatalos Közlöny« ilyen számainak kezelése sem tér el a 4. pontban megszabott módtól.

7. Ezeknek a rendelkezéseknek az intézetek által való betartását a tanfelügyelő, az iparoktatási főigazgató, a tanító és tanítónőképző-intézeti szakfelügyelők, igazgatótanácsa ellenőrizni és ennek megtörténtét a átogatási jegyzőkönyvbe is felvenni tartozik.

Elvárom az összes intézetek vezetőitől, tanerőktől és óvónőktől, hogy a jelen körrendelet betartását lelkiismeretbeli kötelességüknek ismerjék és késedelmekkel, vagy általában a rendeletek esetleg be nem tartásával a legkisebb kellemetlenséget okozni nem fognak.

Szolnok, 1919. évi január hó 22.

Bihary István, tanfelügyelő.

620/919.

Február havi határidős jelentések

1. Elemi iskolai tanulók igazolatlan mulasztásai minden hó 15-én és 30-án bejelentendők az előjáráságnak.

2. Az állami polgári iskolai tanárok első félévi mulasztásait indokolással hivatalom útján február 10-ig kell felterjeszteni a vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz.

3. Az állami polgári iskolákban a tandíjmentességet elvesztett tanulók bejelentendők és ugyanakkor esetleg más tanulók is hozzátartósokkal ellátva.

4. Az egyhuzamban való taníthatás iránti kérelmet részletes indokolással e hó végéig kell hivatalomhoz betérjeszteni. A kérvényhez kimutatás csatolandó minden iskoláról külön-külön. E kimutatásnak magába kell foglalni, hogy az egyes iskolába hány növendék jár a folyó tanévben; iskolánként külön-külön névszerint felsorolandók a messziről (3 vagy több kilométerről) járó tanulók is oly képen, hogy minden tanuló neve mellett a távolság nagysága is meg legyen jelölve.

5. Az iskola fenntartók az iskola pénztárából január végéig tartoznak a tanítói nyugdíjalapra a fenntatási díjat befizetni, viszont az iskolák legkésőbb február végéig kötelesek ezen illetékeket az adóhivataloknak beszoigáltatni, mert ellen esetben a késedelmi kamatokkal a gondnok terheltetik meg. Ezen befizetések megtörténtével hivatalomhoz a hó végéig jelentés teendő.

6. Az alkohol ellenes nap március 1-én tartandó szokásos keretekben és ennek lefolyásáról a részletes jelentés március 15-ig bejelentendő. Amennyiben fűtőanyag hiánya miatt a tanítás valamelyik iskolában még akkor is szünetelni kénytelen, úgy ezen körülmény nálam bejelentendő, amely jelentésben, az illető iskolában megtartandó alkoholelles napra javaslat teendő.

7. A községi állandó menedékházak ovodák, elemi, polgári és tanonciskolák 1919/20. tanévi költségvetéseit a helyi hatóságok e hó végéig tartoznak elkészíteni és jóváhagyás, illetve letárgyalás végett a képviselőtestületnek bemutatni.

8. Az állami ovodák költségvetéseit a felügyelő-bizottságok e hó végéig kötelesek elkészíteni és hozzám a vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz való felterjesztés végett 3 példányban (egyik felszerelt) bemutatni.

9. Ott ahol a kincstár tartozik állami ovodák és iskolák butorszükségeitől gon-

doskodni, azok a gondnokságok a VIII. sz. kimutatáson a legnélkülözhetetlenebb bntorokra vonatkozó előírt és költségjegyzékkel is felszerelt kimutatásaikat e hó végéig terjesszék be.

10. Katonai tanítók életében beállott változásokat; előlépés, kitüntetés, betegség, leszerelés, sebesülés, halál stb. minden hó 25-ig okvetlenül jelentsék be hivatalomnak, mert különben a mi jelentéseink a vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz hézagosak lesznek.

11. Az elhasznált postabélyegeket a tanulókkal szorgalmasan gyűjteni kell és hivatalomnak pontosan szállítsák be.

12. Február végéig bejelentendő, hogy az ifjusági egyesületek az 1918/19. tanévben megkezdtek-e működésüket s jelenleg is működésben vannak-e?

Szolnok, 1919 január 25.

Bihary, tanfelügyelő.

6631—918.

Választás alkalmával a tanítók magatartása.

Valamennyi állami és polgári iskola, valamint ovoda tekintetes tanítóinak, illetve óvónőinek

A vallás és közoktatásügyi miniszter urnak 1918. évi december 21-én kelt 13188 eln. számú rendeletét tudomás és mihez tartás végett szóról-szóra közlöm:

»Amidőn a népkormányban a vallás és közoktatásügyi miniszter kormányzati ágazat vezetését magamra vállaltam, tettem ezt azal a mélységes meggyőződésemből eredő szilárd elhatározással, hogy a reám hárult feladathoz hiven a rendelkezésemre bocsátandó eszközök jól megfontolt felhasználásával kulturánkat ahirtelen változott viszonyok

kereteiben a legfontosabb tényezővé fejleszteni és egyszersmind arra is fogok törekedni, hogy a kultura munkásainak anyagi és erkölcsi érdekei bennem a kiszámítható végletekig előmozdítójukat és oltalmazójukat találják.

Szakítani kívánok tehát a multban anygyira panaszt, szinte érzéketlenségig menő szükkeblüsséggel anyagi ellátásuk tekintetében, de ugyancsak szakítani akarok minden korlátossággal, amely elhatározásukat akár társadalmi elhelyezésük, akár politikai magatartásuk tekintetében a legtávolabbról is befolyásolhatná.

Mindennek nyomatékos hangsúlyozását azért láttam szükségesnek, célszerűnek és fontosnak, mert a mostani időkben az immár korlátlan egyesülési szabadság védelme alatt sűrűn keletkezett szervezetek, érdekképviseletek, néptanácsok és egyéb egyesületek nem egy esetben igyekeznek olyan határozott látszatot kelteni maguk felől mintha a kormány szándékait, vagy megbízatásait képviselnék, ami által még a tisztán látókat is politikai elhatározásukban tévővázókká majd pedig közömbössekké teszik, holott sem én, se a kormány egyik tagja sem kíván akár a tisztviselőre, akár a tanárra, vagy tanítóra oly irányban hatni, hogy politikai meggyőződésének aggodalmaskodás nélkül legbátrabb és teljes függetlenséggel kifejezést ne adhasson.

Abban a reményben, hogy ezen kijelentéseim minden egyes tanárban és tanítóban teljes megnyugvást keltenek, csak arra kérem őket, hogy különösen a most közeledő választásokat megelőző mozgalmakban és akcióban immár és ezennel is megengedett résztvevésük által a tanítás munkája fennakadást vagy rövidegét ne szenvedjen.

Budapest, 1918 december 21.

Lovász s. k.

Szolnok, 1918 december 31.

Bihary, tanfelügyelő.

5798—918.

Valamennyi népoktatási intézet tanítóinak tanárainak.

A debreceni siketnémák segélyezése tárgyában.

A debreceni siketnémákat gyámoló egyesületnek hozzám intézett átiratából a következőket közlöm:

»Lezárt ajakkal is megmentésért esdenek a sors mostoha gyemekei: a siketnémák.

E szerencsétlen teremtések közül a Siketnémákat Gyámoló Debreceni Egyesület hatvanötöt gondoz intézetében s belőlük — a művelt társadalom humánus érzésű, nemes gondolkozású tagjainak cselekvő támogatása mellett — a hazának kerrsőképes, hasznos polgárokat nevel.

Egyesületünk védeneci koldus szegények, kik között sok az apátlan-anyaatlan árva.

E többszörösen sujtott gyermekek eltartásának terhe egyesületünkre nehezedik.

Vagyona egyesületünk nincs, gyámoltjainkat a naponkint befolyó kegyes adományokból tartjuk el.

Nagyságodhoz tiszteletteljes bizalommal fordulunk és igen megkérjük, kegyeskedjék az egyesületünk előtt álló emberbaráti nemes célt adományával előmozdítani.

Bármily szerény adományt köszönettel fogadunk s csupán filléreket kérünk azon jobb sorsra érdemes embertársaink megmentéséhez, kik kiképezve adózó polgárokká lesznek, képzés nélkül pedig hozzátartozóikat s a községet nehéz teherrel sujtó koldusok maradnak.

Felkérem az igen tisztelt tanító és tanárurakat, vegyék pártfogásukba ezt az igazán nemes szivből fakadó akciót, indítsanak gyűjtést a tanulók és a társadalom körében

s a begyült filléreket juttassák el Debrecenbe a Siketnémákat Gyámolító Egyesülethez.

Szolnok, 1918 december 9.

Bihary, állami tanfelügyelő.

Közoktatásunk általános reformja.

Előadta: **Wollek Géza** szolnoki áll. főgimn. tanár.

Tisztelt kartársak! Ma egy hete még különösebb program nélkül gyűltünk össze, inkább csak azért, hogy az új Magyarországnak, mint az ország munkásai önként vállaljuk azt a szerepet, amelyet tőlünk az új idők méltán megkívánnak. Egyet akartunk és akarunk csak: dolgozni akarunk! S szabadjon e pillanatban konstatálnunk azt az örömdetes tény, hogy a mai nappal, mint fegyelmezett munkásokhoz illik, már határozott programmal, munkával, a szorosán előirt kötelesség határain túlmenőleg már dolgozunk is.

Nevelő munkások vagyunk s e jellegűnknek megfelelően munkaprogramunk is első sorban csak nevelő, pedagógiai lehet. Pedagógiai munkásságunk pedig, ha önként, szívvel-lélekkel akarjuk szolgálni az új Magyarországot, csak ennek jegyében indulhat meg. Az új alakulás országunk szélesebb néprétege érdekében történt, nevelői munkásságunknak tehát szintén olyannak kell lennie, amely politikailag a nagy rétegeket szolgálja. Tehetjük ezt pedig annyival inkább, mivel e politikai szempontok elismerése mellett magát az igazságot is szolgáljuk; mert kétséget sem szenvedhet, hogy az aristokratikus kormányzattal szemben a szó politikai értelmében, a demokratikus részen van az igazság. Ha ez a politika általánoságban áll, akkor állania kell a pedagógiára nézve is. Nem pártolhatunk olyan nevelői rendszert, amely különbséget tesz ember és ember közt, hanem kívánunk kell oly iskolákat, amelyek lehetőséget nyújtanak minden embernek individuális képességeinek kifejleszt-

hetésére; meg kell kívánnunk, hogy az állam, a társadalom e tekintetben még támogassa is.

Az egyéni e törekvésében támogató szerv a tanítóóság, a tanárság és ne vegyék rossz néven tőlem. ha azt mondom, a papság is, vagyis mindenki. akinek feladata nevelni.

De vajjon nem voltunk-e eddig is nevelői a népnek? Vólnak de nem mindig az igazságra neveltük azt, mert ha igazságra neveltük volna, aligha fejlődhetett volna ki az a világégés, amelynek hosszu éveken át aktív és passív tényezői voltunk és sok tekintetben még most is szemlélői vagyunk. E borzalmas katasztrófának, ha nem is tudatosan, de öntudatlanul bűnrészesei voltunk mi nevelők is, amikor az egyén erkölcsi nevelése; a fizikai, nyers erő avélt hősök folytonos magasztalása mellett csak másod-harmadrangn lehetett. De oka annak, hogy a régi korrupt rendszer kifejlődhetett, az is volt, hogy nem voltunk függetlenek, hogy kiuzsorázott rabszolgákként kezelték bennünket, akikre a felső osztályok nyomást gyakoroltak. De most, hogy bilincseink meglazultak, sőt hogy nagyjában azokat magunkról le is ráztuk, legalább a szabad gondolkodás tekintetében, mert eddig ez sem mehetett egészen, most hogy szabadabb lélekzethez jutottunk, magunk vagyunk azok, akik elsőknak állunk sorompóba az igaz eszmék terjesztésében, mert nem különös-e, hogy a mikor a régi rendszer alatt évek alatt se tudott a tanítóóság, a tanárság igazi kötelessége teljesítésére ráeszmélni, ma az igazi eszmék világában minden mintegy magától megy, annak ellenére, hogy azok az emberek akik a régi rendszernek — megengedem legtöbbször csak öntudatlanul — uszályhordozói voltak, többségükben még helyükön vannak. Ne értsenek kérem félre: nem azért mondom én ezt, mintha azt kívánnám, hogy az utóbbiakat félre lökjük, csak azt akarjuk, hogy tanulják meg, mi az igazság, hallgassanak lelkiismeretükre, ha azt akarják, hogy a jövőben posszibilisek legyenek; azokat meg, akik tudatosan voltak irányítói a mi nagyjában már levezített szegyenletes közéletünknek, az igazság ugyanis elseperte már és elsepri még bitorlott trónjukról.

E kissé hosszabb bevezetés után engedjék meg t. kartársaim, hogy tozábbra is még általánosságban s látszólag kitéréseken át induljon tárgyam, leendő munkásságunk programja felé. Programot kell adnom és úgy érzem, hogy ezt megelőzőleg magamnak is h'vallást kell tennem úgy a politikában, mint a pedagógiában elfoglalt álláspontomról, mert mindig vallója, sőt követője is voltam annak az új közéletben is érvényre jutó igazságnak, hogy egy elvet csak akkor képviselhetünk igazán, becsületesen, há az benső, ellenmondást nem tűrő módon, szívünk, lelkünk mélyéből, abból a forrásból fakad, ahol az ész és a szív közt nincs ellentét, nincs diszharmonia. Ez elv vallói az én szerény meggyőződése szerint a mai népkormány tagjai pártállásra való tekintet nélkül. Oly hitvallást kívánt, ezt akarta a legutóbbi gyűlésünkön, ha jól értettem, kifejezésre juttatni egyik t. kartársunk, amikor felszólalásában arra hivatott fel mindnyájunkat, hogy igyekezzük egymást tanítani, a mai zavaros viszonyok között helyes belátásra segíteni,

Folytatás következik.

HIREK.

Nevelő Munkások Szövetsége.
Multkorai számunkban jelentettük volt már, hogy a miskolci kereskedelmi iskola tanári testületének kezdeményezésére az ország nevelő munkásai egy táborba tömésültek anyagi és erkölcsi érdekeik előmozdítása céljából és hogy a szolnoki nevelőmunkások már ki is mondták a csatlakozást és megalakították a helyi kamarát. A szolnoki kamara vezetőségének lelkes és odaadó fáradozása azóta már azt eredményezte, hogy az egész vármegye összes nevelő munkásai csatlakoztak a szövetséghez és egy budapesti kiküldött, valamint a vármegye vezető személyiségeinek

jelenlétében megtartott közgyűlésen megalakult a Nevelő Munkások Szövetségének Jász-Nagykunszolnokvármegyei Kamara. Az új idők bekövetkeztével a Szövetség újabb célokat tűzött ki magának, melyek között legfontosabb az, hogy az oktató személyzet a demokratikus átalakulás következtében az iskolai tanítóóság minden fokán minő elveket fog követni és minő magatartást fog tanusítani? A szolnoki helyi szövetség e tekintetben már meg is kezdte munkáját s minden héten összejöveteleket tart az összes aktuális problémák megbeszélése végett. Az első ilyen összejövetel alkalmával Wollek Géza szolnoki áll. főgimnáziumi tanár vezesse be a tárgyalásokat. Előadását külön cikkben közöljük. A minden tekintetben modern és az új időkhez igazodó, értékes előadását Kartársaink szives figyelmébe ajánljuk.

— **Személyváltások a tanfelügyelőség-nél.** A vármegyei tanfelügyelőség hivatali személyzetének az utóbbi években mecsökkenő létszáma a mult év december hó folyamán örvendees módon kiegészítést nyert, habár a létszám még mindig nem teljes. A közoktatásügyi miniszterium Hullin Antal kassai állami tanfelügyelőséghez berendelt tanító tanfelügyelőségi tollnokká kinevezte és szolgáltatására a szolnoki tanfelügyelőséghez osztott be. Az új tollnokot családi kötelek Kassához fűzik s azért kérényt nyújtott be a miniszteriumhoz, hogy Kassára visszahelyeztessék. Viszont Pethes Gyula Abauj vármegyei segédtanfelügyelőt vármegyénkhez fűzik rokoni kötelek s azért ő viszont Szolnokra való beosztása iránt nyújtott be a miniszteriumhoz kérelmet. Az álláscsere-ügy még függőben van ugyan, de remélhetőleg a miniszterium méltányolni fogja mind a két jogos kérést. A miniszterium intézkedéséig Hullin tollnok Kassán marad, Pethes Gyula s. tanfelügyelő pedig Szolnokra jött és ideiglenesen már meg is kezdte működését. Örömmel üdvözljük őt körünkben s kívánjuk, hogy óhajához képest Szolnokon véglegesít-

tessek. — Kiegészítést nyert továbbá a tanfelügyelő hivatali személyzet Horváth József állami elemi iskolai tanítóval, aki a Kisküküllő megyei tanfelügyelő sőt helyeztetett ide szolgálatára és Schiina Imre állami elemi iskolai tanítóval, aki eddig katonai szolgálót teljesített s mint ilyen osztott be a tanfelügyelőséghez. Szívesen üdvözljük őket körünkben

— **Államsegély nyugták nem láttamoztatnak.** Értesítjük az érdekelt kartársakat, hogy a közoktatásügyi miniszterium legújabb kiadott rendelete értelmében a nem állami elemi iskolai tanítóknak és nem állami óvónőknek a fizetés kiegészítéséről, háborús segélyéről, családi pótlékáról és bármilyen járandóságról szóló nyugtaikat többé nem kell a tanfelügyelőségnek láttamozni, mert az adóhivatalok mindezeket a járandóságokat tanfelügyelői láttamozás nélkül beküldött nyugtaikra is kifizetni tartoznak. Ez az intézkedés nem vonatkozik a polgári iskolai tanárok államsegély nyugtáira és a tandíj pótló államsegélyek nyugtáira. Ezek tehát továbbra is láttamozandók.

— **Elszámolás.** Lapunk legutóbbi (1918. november havi) számában számoltuk el a vármegyebeli hadbavonult és elesett kartársaink özvegyeinek és családtagjainak segélyezését célzó alap gyarapodásáról. Az akkori összeg 5839 K 38 fillért tett ki. Azóta a jelzett célra a következő adományok érkeztek: Kereskes Lajosné mezőkászonyi (Bereg-m.) lakos adománya Kantz Ida szolnoki állami tanítónő által beküldve 100 K, Tiszföldvári állami elemi iskola tantestülete 21 K, Kantz Ida szolnoki állami tanítónő adománya 12 K, Tóth Aranka tanfelügyelőséghez berendelt áll. tanítónő adománya 30 K, összesen 163 K. Ez az összeg hozzáadva a múltkorai eredményhez, a gyűjtés eddigi eredménye 6002 korona 38 fillért tesz ki. Hálás köszönet a nemes szívű adakozóknak!

— **Hátralékos előfizetőinket felkérjük az előfizetési díjnak megfelelő beküldésére, nehogy a lap szétküldésénél zavar álljon elő.**

Nyomatott Varga József villanyerőre berendezett könyvnyomdájában, Szolnok.

Tanítók részére mindenféle nyomtatványokat izléselesen készít lapunk könyvnyomdája

Varga József Szolnok
könyvnyomda, könyvkereskedés.
Szolnok

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

Állami tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

Kiadja a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Tanítótestület.
Megjelenik — Julius és augusztus hó kivételével — havonta készér.
Előfizetési díja:
Egész évre nyolc korona.

Felelős szerkesztő:
Dr. Kovács János

Előfizetési és hirdetési díjak, reklámciók Muhy Sándor egyetemi pénztárhoz, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a felelős szerkesztő címére küldendők.

Hivatalos rész.

1588.

Valamennyi iparos és kereskedő tanonciskola felügyelőbizottságának és igazgatóságának az óradíjak felémelése tárgyában.

Folyó év február hó 4-én kelt 230.300—1918. sz. közokt. ministeri rendelet alapján tudomás és további eljárás végett értesitem, hogy az áll. és nem állami iparos és kereskedő tanonciskolák óradíjai a f. tanévben a jelenlegi rendkívüli viszonyokra való tekintettel felemeltetnek. Az állami iparos és kereskedőtanonc iskolákban az óradíjak 1918/19. tanévben 10 havi tanítási időre heti 1 tanítási óra után a következő 2 (kettő) fokozatban állapítatik meg.

1. fokozat, oly elemi iskolai képesítéssel bíró tanítók részére, kik iparos (kereskedő tanonciskolai közismeretei — rajzi vagy szakrajzi tanfolyamot végeztek, továbbá oly magasabb tanképesítéssel bíró tanerők (polgári felsőkereskedelmi-, vagy középiskolai tanárok) részére, ugyszintén azon gyakorlati

szakférfiak részére, akiknek tanítói vagy tanári oklevele nincs, de felsőbb (műgyegyetemi, felsőipariskolai, iparművészeti) tanulmányokat végeztek, amennyiben szakképesítésüknek megfelelő tárgyakat tanítanak, évi Kettőszázötven (250) korona.

2. fokozat, mindazon tanonciskoláknál alkalmazott tanerők részére, kik az 1. fokozatban felsorolt képesítéssel nem rendelkeznek, vagy nem szakképzettségüknek megfelelő tárgyat tanítanak, évi Kettőszáz (200) korona.

Nem állami, de államsegélyben részesülő tanonciskoláknál is ugyanily mértékű óradíjak vétetnek figyelembe az államsegély megállkításánál s annak erejéig nyújtatik államsegély, amennyiben arra a fenntartónak az 1917. évi 206,700. sz. körrendelet 10. pontjában érintett törvényes szolgáltatványa fedezetet nem nyújt s csakis azon keretek között, aminőket az idézett rendelet 4. és 5. pontja szabályozott.

Természetesen az iparostanonciskolai szervezet 71h/s a kereskedő tanonciskolai szervezet 59h) pontja szerint a tanítói óradíjakra vonatkozóan az iskolai bizottság hivatott a fenntartó elé javaslatot terjeszteni s

essék. — Kiegészítést nyert továbbá a tanfelügyelő hivatali személyzet Horváth József állami elemi iskolai tanítóval, aki a Kisküküllő megyei tanfelügyelő sőtől helyeztetett ide szolgálattételre és Schiha Imre állami elemi iskolai tanítóval, aki eddig katonai szolgálattételre teljesített s mint ilyen osztatot be a tanfelügyelőséghez. Szívesen üdvözöljük őket körünkben.

— **Államsegély nyugták nem láttamoztattak.** Értesítjük az érdekelt kartársakat, hogy a közoktatásügyi miniszterium legújabb kiadott rendelete értelmében a nem állami elemi iskolai tanítóknak és nem állami óvónőknek a fizetés kiegészítéséről, háborús segélyéről, családi pótlékról és bármi másféle járandóságról szóló nyugtáit többé nem kell a tanfelügyelőségnek láttamozni, mert az adóhivatalok mindezeket a járandóságokat tanfelügyelői láttamozás nélkül beküldött nyugtáikra is kifizetni tartoznak. Ez az intézkedés nem vonatkozik a polgári iskolai tanárok államsegély nyugtáira és a tandíjpótló államsegélyek nyugtáira. Ezek tehát továbbra is láttamozandók.

— **Elszámolás.** Lapunk legutóbbi (1918. november havi) számában számoltuk el a vármegyebeli hadbavonult és elesett kartársaink özvegyeinek és családtagjainak segélyezését célzó alap gyarapodásáról. Az akkori összeg 5839 K 38 fillért tett ki. Azóta a jelzett célra a következő adományok érkeztek: Kereskes Lajosné mezőkászonyi (Bereg-m.) lakos adománya Kantz Ida szolnoki állami tanítónő által beküldve 100 K, Tiszföldvári állami elemi iskola tantestülete 21 K, Kantz Ida szolnoki állami tanítónő adománya 12 K, Tóth Árnika tanfelügyelőséghez berendelt áll. tanítónő adománya 30 K, összesen 163 K. Ez az összeg hozzáadva a múltkorai eredményhez, a gyűjtés eddigi eredménye 6002 korona 38 fillért tesz ki. Hálás köszönet a nemes szívű adakozóknak!

— **Hátralékos előfizetőinket felkérjük az előfizetési díjnak mielőbbi beküldésére, nehogy a lap szétküldésénél zavar álljon elő.**

Nyomatott Varga József villanyerőre berendezett könyvnyomdájában, Szolnok.

Tanítók részére mindenféle nyomtatványokat izléselesen készít lapunk könyvnyomdája

Varga József Szolnok
könyvnyomda, könyvkereskedés.
Szolnok

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

Állami tanfelügyelőség és a vármegyei tanítótestület hivatalos közlönye.

Kiadja a Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Tanítótestület.

Megjelenik — Julius és augusztus hó kivételével — havonta kétszer.

Előfizetési díja:

Égész évre nyolc korona.

Felelős szerkesztő:

Dr. Kovács János

Előfizetési és hirdetési díjak, reklamációk Muhy Sándor egyetemi pénztárhoz, a lap szerkesztésére vonatkozó közlemények a felelős szerkesztő címére küldendők.

Hivatalos rész.

1588.

Valamennyi iparos és kereskedő tanonciskola felügyelőbizottságának és igazgatóságának az óradíjak felémelése tárgyában.

Folyó év február hó 4-én kelt 230.300—1918. sz. közokt. ministeri rendelet alapján tudomás és további eljárás végett értesitem, hogy az áll. és nem állami iparos és kereskedő tanonciskolák óradíjai a f. tanévben a jelenlegi rendkívüli viszonyokra való tekintettel felemeltetnek. Az állami iparos és kereskedőtanonc iskolákban az óradíjak 1918/19. tanévben 10 havi tanítási időre heti 1 tanítási óra után a következő 2 (kettő) fokozatban állapíttatik meg.

1. fokozat, oly elemi iskolai képesítéssel bíró tanítók részére, kik iparos (kereskedő tanonciskolai közismeretei — rajzi vagy szakrajzi tanfolyamot végeztek, továbbá oly magasabb tanképesítéssel bíró tanerők (polgári felsőkereskedelmi- vagy középiskolai tanárok) részére, ugyszintén azon gyakorlati

szakférfiak részére, akiknek tanítói vagy tanári oklevele nincs, de felsőbb (műegyetemi, felsőipariskolai, iparművészeti) tanulmányokat végeztek, amennyiben szakképesítésüknek megfelelő tárgyakat tanítanak évi Kettőszázötven (250) korona.

2. fokozat, mindazon tanonciskoláknál alkalmazott tanerők részére, kik az 1. fokozatban felsorolt képesítéssel nem rendelkeznek, vagy nem szakképzettségüknek megfelelő tárgyat tanítanak, évi Kettőszáz (200) korona.

Nem állami, de államsegélyben részesülő tanonciskoláknál is ugyanily mértékű óradíjak vétetnek figyelembe az államsegély megállapításánál s annak erejéig nyújtatik államsegély, amennyiben arra a fenntartónak az 1917. évi 206.700. sz. körrendelet 10. pontjában érintett törvényes szolgáltatványa fedezetet nem nyújt s csakis azon keretek között, amiköket az idézett rendelet 4. és 5. pontja szabályozott.

Természetesen az iparostanonciskolai szervezet 71h/s a kereskedő tanonciskolai szervezet 59h) pontja szerint a tanítói óradíjakra vonatkozóan az iskolai bizottság hivatott a fenntartó elé javaslatot terjeszteni s

természetszerűleg a fenntartónak módjában áll a saját pénztára terhére aképen, hogy ez az államsegély megszabásánál figyelmen kívül hagyható legyen a most szabályozott díjakkal magasabb díjakat is megállapítani.

Az igazgatói díj, hitoktatói tiszteletdíj és szolgadíj megállapítására nézve az egyes költségvetések elbírálása rendjén esetről-esetre történik intézkedés.

Egyben még arról is értesitem Cimet, hogy miután csak a kellőleg felszerelt költségvetés alapján állapítható meg, hogy az iskolafenntartók a tanonciskolák fenntartására az ipartörvényben megállapított hozzájárulásokat teljes egészében kiszolgáltatják-e a tanonciskola személyi és dologi kiadásainak fedezésére, ezen felül csak a költségvetés alapján lehet módot találni arra, hogy a tanerők részére a fentiekben megszabott díjak biztosításának s erre amennyiben az iskolafenntartó törvényes szolgáltatványa nem elegendő, megfelelő államsegély nyújtható. Egyben felhívom a felügyelőbizottságot, hogy tanonciskola költségvetését kellően felszerelve folyó év március hó végéig hozzám terjessze be, még abban az esetben is, ha államsegélyre nincs is szüksége.

Szolnok, 1919. március 4.

Bihary István s., k.,
tanfelügyelő.

1585—1919.

Valamennyi elemi iskolai tanító urnak.

A magyar földmívelési Minister ur mult évi 198,714/918. sz. rendeletével a selyemtenyésztésnek az eddigénél nagyobb mérvben való fejlesztése érdekében a selyemtenyésztési ismereteknek az iskoláknál való oktató-

sát határozta el. E cél sikeres elérése végett elrendelte, hogy egyelőre a meg nem szállott, tehát a demarkatiós vonalban nem eső területen levő iskolák részére az Orsz. Selyemtenyésztési Felügyelőségnél mindenekelőtt 100 kg. selymértéke tartassék vissza. Felhívta a Miniszter ur a Selyemtenyésztési Felügyelőséget, lépjen a tenyésztésre bevont iskolák igazgatóságaival azonnal érintkezésbe arra nézve, hogy az illető iskolánál elhelyezendő selymértéke fejlődéséhez szükséges mennyiségű eperfák rendelkezésre állnak-e, mert elsősorban ily iskoláknál lehet remény a selyemtenyésztés sikeres bevezetésére.

Hogy addig ezen iskolák személyzeténél a selyemtenyésztés oktatása iránti kedv felébresztessék és fenntartassék, elhatározta a földm. Minister ur, hogy ily iskoláknál a selyemtenyésztési ismeretek előadóját és az ebben kitűnt tanulókat is indokolt esetben jutalomban részesíti s ezen kívül azon intézetnél, ahol a selyemtenyésztés terén különösen szép eredményeket érnek el, a selyemgubók beváltásánál külön premiumot fog megállapítani. Az illetékes hatóság mindenkor tudomással bírt a néptanítók azon hazafias közreműködéséről, a melyet a selyemtenyésztés meghonosításánál kifejtteni szívesek voltak.

Ezért a földm. Miniszter ur a selyemtenyésztésnek az eddigénél nagyobb mérvben való fejlesztése érdekében most is különösen a néptanítók odaadó közreműködésére támaszkodik és ettől várja a cél sikeres elérését. Sőt ennek biztosítására, mint fennebb említettem, jutalmakat is hajlandó adni.

Midőn a miniszter urnak idevonatkozó 198,714—1918. számú leiratát a fent előadottakban közlöm, felkérem a tanító urakat, hogy a gyorsabb eljárás végett ajánlkozásu-

kat közvetlenül Szekszárdra az országos selyemtenyésztési felügyelőséghez sűrűsően szíveskedjenek megtenni.

Szolnok, 1919. márc. 1.

Bihary István tanfelügyelő.

1.063—1919. szám.

Valamennyi népoktatási intézet vezetőjének, a statisztikai kimutatások betérjesztése tárgyában.

A központi Statisztikai hivatal folyó évi február hó 7-én kelt 1238—eln. számú átiratából arról értesültem, hogy az iskolák évi statisztikai kimutatásai a meghatározott időre nem terjesztettek fel a statisztikai hivatalnak. Felkérem az érdekelteket, hogy az esedékes tanévi statisztikai kimutatásokat hozzám és központi statisztikai hivatalhoz pontosan terjessék be, annál is inkább, mert a mulasztó terhére az adatok beszerzése végett egy tisztviselő a központból fog kiküldetni.

Szolnok, 1919. évi február hó 17-én.

Bihary tanfelügyelő.

Március havi határidős jelentések.

1. Állami tanintézeteknél, ha a tanév végén a bérleti szerződés lejár, az hivatalomnak bejelentendő. Nemleges jelentést nem szükséges tenni.

2. Állami elemi iskoláknál és óvodáknál beszerzendő tanszerekre vonatkozó IX. sz. himutató csak onnét terjesztendő be, a hol a hiányzó tanszerekre elengedhetlen szükség van.

3. A tankönyv-változtatás bejelentése is erre a hónapra esik, de mert a mostani drá-

gasági viszonyok miatt könyvet változtatni nem szabad, azért a bejelentés ezuttal is elmarad.

4. a községi tanintézetek vezetői tartoznak gondoskodni arról, hogy a jövő tanévi iskolai, óvodai költségvetéseket a községi képviselőtestületek letárgyalják, vagy ha ilyenek nem tartatnának, úgy az előjárásúggal a közigazgatási bizottsághoz betérjessék.

5. A nem állami polgári iskolák tanerőinek változói kimutatása e hó végéig felterjesztendő.

6. Tanítók, tanítónők, óvónők személyében beállott változások hozzám mindenkor 8 nap alnt bejelentendő.

7. Állami és községi iskola és óvodai számadások, a melyekkel valamely iskola, vagy óvoda esetleg hátralékban van, a főszolgabírói hivatalhoz, városban levő intézetek számadásai pedig a pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez minden sürgetés bevétele nélkül betérjesztendő.

Nem hivatalos rész.

Utirány.

Most, mikor a világháboru lezajlása után a vérzivatar elült s magunk között széttekintve, a forrongó társadalmi eszmék hatása alatt megállapodást és utirányt keresünk és óhajtva keressük azt a szellemi vezért, aki mindannyiónkát elveinkre és politikai pártállásunkra való tekintet nélkül egy táborba képes egyesíteni, szinte önkéntelenül hivatalos vezérünkre, tanfelügyelőnkre gondolunk, a kit legnagyobbbrészt már személyesen ismerünk, vagy intézkedéseiből ismerni tanultunk. Annak idején — most egy éve — be-

mutatójában *Bihary István* tanfelügyelő kiemelte, hogy hivatalos működését a kölcsönös bizalomra fogja alapítani.

Ez az egy elvi álláspontja megvilágítja egész egyéniségét, Autokrata korszakhoz a bizalom elvét vallani és hangoztatni olyan vonás, a mely a mai gyökeresen megváltozott viszonyok szemüvegén nézve is kedvező megvilágításba helyezi tanfelügyelőnk egyéniségét. Mindenkor teljes tudatában van annak, hogy ő intelligens emberek munkálkodásának irányítására van hivatva. Teljes bizalommal feltételezi azt, hogy a tanügy minden munkása, a művelt és intelligens tanítósg mindenkor tudja a kötelességét s igyekszik annak megfelelni. Epen azért tanfelügyelőnk működésében nem az ellenőrzés, nem a hibák keresése domborodik ki, hanem az ideális értelemben vett szellemi irányítás, a megértés, a tanítósg mindennemű ügyeinek jóindulatu kezelése. A törvény rideg paragrafusai között utat enged az élet igazságainak. Célja az együttműködés a vezetés, irányítás, az ellentétek kiegyenlítése. A kultúra szolgálatában állunk mindnyájan. *Bihary István* tanfelügyelő ennek a szolgálatnak eszmei megszemélyesítője kíván lenni ebben a vármegyében. Epen azért, mert lelkében szeretettel és lelkesedéssel egyesíti a népoktatás és népművelés nagy érdekeit s meleg szeretetében képes foglalni kivétel nélkül minden nevelő munkást, kizár közöttünk minden ellentétet. Lelkében mint egy nagy organizmus él a kultúra szolgálatá s a kultúra munkásainak megértő szeretete. Énjébe olvad a közoktatásügy egész komplexuma összes tárgyi és személyi vonatkozásaiban. Minden mellétekintet, — legyen az világnézeti, vagy pártszempont, avagy részletkérdés, háttérbe szorul az ő zászlója alatt, amelyre a minden ízében modern kultúra előbbrevitele s a kul-

turmunkások erkölcsi és anyagi érdekeinek megvédelmezése van felírva.

Abból az alkalomból, hogy immár bekövetkezett az az állapot, a mikor nyugodtabban szemlélhetjük saját viszonyainkat s jobban mérlegelhetjük azt, hogy világnézetünk és politikai hitvallásunk mellett közelebről hol a helyünk, kit kell követnünk s kihez kell csatlakoznunk és mikor fegyver alatt állott kartársaink is otthonunkba visszatérve, érthető érdeklődéssel figyelik hol és milyen az irányítás itthon az ő érdekkörükben, a gyökeresen megváltozott viszonyok között: — helyénvalónak tartjuk tanfelügyelőnk előbbeni állomáshelyéről (Rimaszombatból) történt eltávozásakor a legilletékesebb helyről elhangzott elismerő hivatalos bírálatot hiteles formában közölni. Jóléso érzéssel olvashatjuk ezeket az elismerő szavakat, mert csak megerősítésül szolgálnak arra, hogy tanfelügyelőnk, mint a múltban, úgy a jövőben is biztos letéteményese lesz közös célunknak, a modern népkultúra érdekének, erkölcsi és anyagi javaink gyarapításának. A hivatalos határozat ekként szól: Gömör- és Kishont vármegye Közigazgatási Bizottsága.

2256/1918. kb. sz.

H a t á r o z a t.

Bizottságunk a betervezett Vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendeletet tudomásul veszi. Sajnálattal értesül arról, hogy *Bihary István* vezető kir. segédtanfelügyelő állásától megválk s ennek folytán megszűnik bizottságunknak is tagja lenni.

A legsúlyosabb háborus viszonyok között vette át nevezett népoktatási ügyeink vezetését s ezen minőségben eltöltött szolgálati ideje alatt a vármegyénk területén lévő különféle nemzetiségek és vallásfelekezetek

dacára, a viszonyok teljes és alapos ismerete, körültekintő, tapintatos és a mellett erélyes vezetés mellett a népoktatás helyes irányítása és érdekeinek megvédelmezése s biztosítása végett oly kiváló munkásságot és hatáskörének különféle ágazataiban oly fontos tevékenységet fejtett ki, hogy ezért részére bizottságunk köszönetét és elismerését nyújtja.

Rimaszombat, 1917. dec. 4.

Putnoky s. k. főispán, elnök.

Közoktatásunk általános reformja.

Előadta: **Wollek Géza** szolnoki áll. főgymn. tanár.

Folytatás.

Ez elv ellen, azt hiszem nem lehet kifogása senkinek sem, még annak sem, aki a hirtelen átalakulással szemben még bizalmatlan. Fontosnak tartom az elv hangoztatását, mert eredményesen nem működhetik az új eszmék világában az, aki nem tudja, mi bennük a lényeg, mi bennünk az igazság. Azon kell lennünk, hogy függetlenítsük magunkat régi hazug-gondolkodásunktól, fogadjuk be az új eszmékből azt amit igazságnak ismerünk fel, de egyebet nem, mert akkor ismét visszsúlyedhetünk oda, ahonnan most menekülni akarunk, a másoktól való függésbe. Tisztán kívánunk látni mindent s ha ez sikerül, akkor a mai nehéz viszonyok közt sem lesz különösebb akadály a igazság felé törekvő átalakulásnak. Becsületes kartársi együttműködésünk mindig meg fogja találni a helyes módot, hogy megtudjunk felelni díszes címünknek, meg tudjuk adni a nevelő munkás címnek a tartalmát.

Ezzel rá akarok térni tulajdonképeni feladatomra, azoknak az iránypontoknak a jelölésére, amelyek

munkásságunknak ösztönzést és ösztönzésünknek eszméket szolgáltathatnak. Munkásságunk, egyesülésünk produktív oldala tekintetében első sorban pedagógiai irányu s a fent körvonalozott politikai radikálizmusunk szerint, nem ugyan pártpolitikai értelemben, a szocialis élet egész komplexumára kiterjedő.

A mai politikai átalakulás természetes következménye lesz, hogy a magyar iskolaügy az egész vonalon az elemi iskolától kezdve a közép és a különböző szakiskolákon át egészen a főiskoláig a legmesszebbmenő reformokon megy majd át. E helyzettel már most számolnunk kell, ha azt akarjuk, hogy a munkából az iskola is kivegye a részét; tudnunk kell azt, hogy az iskolának eszmei világában simulni kell magához az élethez, amelyre tanítani kíván. A mi átalakuló, forrongó társadalmunk a nagy rétegekre támaszkodik, azokra, amelyek oktatása, nevelése az új idők szellemében mindenekelőtt fontos, ha anarchia felé nem akarjuk vinni az országot.

Engedjék meg azért, hogy nagy körvonalakban megadjam az új iskolának rajzát. A részletek majd külön megbeszéléseket igényelnek.

Kiindulásunk, mint fentebb már érintettem az, hogy az iskolának feladata, bármily rendű legyen is, minden esetben nevelni, a lelket növelni. Ez pedig nem könnyű feladat, vagy mint Platon mondja: a legnehezebb probléma. De mindamellett igyekeznünk fogunk a nehéz problémát legalább megközelíteni. Nevelni csak azt lehet, ami az egyén természetéhez tartozik, következésképp az okos nevelésnek minden esetben számolni kell az ember természetével. A gyermeket a mozgás szeretete jellemzi. E mozgás primitív munka, önnevelés az érzékek útján. Ily primitív munka a játék is, azért szereti a gyermek a játékot, ezért elgítjük ki gyermekeink ebbeli vágyait. Ha ez így van, ha a gyermek különböző érzeit csak a folytonos munkával nevelheti, akkor a tudatos nevelést is a munka igénybevételével kell végezni. Ebből következik, hogy a nevelés célja mindenekelőtt az ember harmonikus képzése még pedig testi, szellemi, társas, művészi és erkölcsi természete szerint.

A régi iskola, sőt sok tekintetben a mai is fázik még a munkának az iskolába való bevitelétől. Valami megszegyenitőt látott és lát a testi munkában. Rab-szolgának való az ókori képek felfogása szerint, szolgának való a mi időnk gyakorlata szerint. Pedig a munka és a könyv az igazi művelődés pillére. Biztos ismerete, alapos tudása csak annak lesz, aki munka útján szerezte azt meg. A könyvben felraktározott szellemi munka más számára csak holt anyag, elmélet gyakorlat nélkül, nyelvtan olvasmány nélkül.

A pedagógika alapjai tehát csak konkrét dolgok lehetnek, olyan dolgok, amelyek amellől hogy hasznosak, érdeklődést is keltenek. Igazi, benső érdeklődés nélkül nincs helyes ismeret. S ha az érdeklődés tárgya irányában megint csak természetes ösztönünket követjük, azt hiszem, nem járok messze az igazságtól, ha azt mondom, hogy az érdeklődés alanya és tárgya összeesik: az ember önmagát kívánja mindig szemlélni külsőleg és belsőleg, igaz hogy a psyche és test harmóniája szerint más és más intenzitással. A görög jósdá bejárata fölé nem hiába volt kiírva a »gnóthi seauton!« (ismerd meg önmagad) Igaz, hogy ennek a megismerésnek kettős oldala, külső és belső, testi és lelki oldala van. Hogy e bölcs mondás a külsőre vagy a belső életi jelenségek megismerésére hív e föl, ez most nem képezi vizsgálódásunk tárgyát, de hogy a felelettel adós ne maradjak, megmondom: nézetem szerint a külsőn át a belsőre. A közelebb fekvő tehát a külső, amelyre az *anthropológia* tanít meg. Ezt kell tehát a pedagógika alapjává tenni, annyival inkább, hogy mingen dolog csak úgy érdekel bennüket, ha valamiképp önmagunkra tudjuk vonatkoztatni. Mit érdekel engem a növény, mit az állat, ha rajta vagy benne nem ismerem föl a magam szervezetével rokon lüteményeket.

A mai iskola ezekkel szemben még mindig pszichológiai módszerekkel dolgozik, pedig az *anthropológia* módszeréhez képest a pszichológiai minden esetre elvontabb s így kevesebb sikerrel jár. Az iskolai sikertelenség ebben a hibás módszerben leli nagyrészt magyarázatát. A pszichológiai módszer csak

kísérője lehet az *anthropologiai* munkának. Érzéki adatokra van szükségünk, még pedig minél többre, ezért nem elég a puszta szemlélet, a mai modern tanítás mindenre jó gyógyírja. A kép, az ábrák csak surrogatumaik, hadi pótlásai a munkával, a tárgy szétbontásával, majd önálló alakításával való kooperatív érzéki munkának. Csak valamennyi érzékünk foglalkoztatása mellett lehet igazi ismeretünk a tárgyról, szét kell bontanunk és össze kell raknunk a dolgot, hogy ismeretünk a tapasztalás ellenőrzése alatt álljon. A magasabb forrás az ismeretek nézve a munka és nem a puszta szemlélet. Utóbbi a munka magában foglalja, de nem megfordítva.

Iskoláink nagyobb része a mai napig többnyire csak irodalmi és főleg az alsóbb fokon a vallást szolgáló beemléztető, helyesebben magoló iskolák. A munkát az iskolák lehetőleg kerülték, mert mint már érintettem is, szabad emberhez méltatlannak tartották és ha szabad fájó sebeket feltépnek, kerülik miként a tanítói sőt a magasabb tisztek körében a tanári pályát is, mert hát e pályákon is a nehéz munkáért csak hitvány kenyér járt ki. De nő önbizalmunk, hisz valahára kilátás van rá, hogy az iskolát magunk csináljuk meg olyannak, hogy a nép milliói is vehessék hasznát.

Folytatás következik.

Tanító urak szives figyelmébe ajánljuk Varga József könyv- és papirk kereskedését. Szolnok, Gorove-utca.

Hirek.

Személyi hírek. Brózsik Pál, a vármegyei Általános Tanító-egyesület elnöke, szolnoki áll. el. népiskolai igazgató a katonai szolgálatból polgári állásába visszatért és egyszersmind átvette egyesületünk ügyeinek vezetését.

A tanfelügyelőség telefonja. Hosszas szorgalmazás és fáradozás után a vármegyei tanfelügyelő urnak sikerült kieszközölni azt, hogy a tanfelügyelői hivatal újra telefonhoz juthasson. Már fel is szerelték az új telefont s így módjukban a vidéki érdekelteknek ügyeik iránt a telefon igénybevételével érdeklődni.

Gajda Gyula bucsuja. Az alábbi sorokat vettük:

A fegyverneki gazdasági népiskolától 16 évi működés után a Miniszter ur rendelete folytán az egri gazdasági népiskolához megyek. Tgy is mint a kisujszállási járáskör alelnöke, úgy is mint a megyei egyesület tagja jó barátaimtól, ösmerőseimtől nem tudok külön-külön elköszönni, azért ezuton mondok nekik Isten hozzádot. Fegyvernek, 1918. dec. 8.

Tisztelettel:
Gajda Gyula igazgató.

Kinevezések, áthelyezések beosztások. A vármegyei tankerület tanszemélyzetében a következő változások történtek; Január hóban: György Józsa, Herpay Balázs és Czira Károly a szolnoki áll. polg. iskolához nevezettek ki tanárokká. Továbbá Frinkl Imre Szávka András és Kozák Antal állomáshely megjelölése nélkül áll. el. isk.

tanítókká kinevezettek és szolgálatára a Jásznyagykunszolnokmegyei tankerületbe osztattak be.

Beosztások. Kárpáti Elemér polg. iskolához osztott be szolgálatára. Molnár Mátyás székudvari gazd. szaktanító pedig a kunszentmártoni önálló gazd. népiskolánál nyert ideigl. beosztást. Siha Imre hunyaddebrai áll. tanító a tanfelügyelőséghez osztott be szolgálatára. Zelenkáné, Kostyiczky Etel áll. tanítónő a szolnoki Ferencvárosi, Sáska Irén és Sáska Erzsébet rutkai áll. el. isk. tanítók a jászberényi tanyai, Lőrincz Károly és Lőrinczné Vas Margit bréznóbányai áll. el. isk. tanítók, továbbá Keszthelyi István és Keszthelyi Mária székelykevei áll. el. isk. tanítók, Vincze György áll. tanító a szolnoki áll. el. iskolához, Sós József és Sósne Fogarassy Kornélia lapusnyéki áll. tanítók a jászárokszállási áll. el. — Korpás István áll. tanító a karczagi ref. Székely József drausi áll. tanító a jászberényi III. ker. áll. Magherr Béla áll. tanító a rákócifalvai áll. Milenkoviçs György galanyai áll. tanító a jászárokszállási áll. el. iskolához osztattak be szolgálatára.

Eltávoztak a tankerületből Gajda Gyula és Gajda Gyuláné fegyverneki gazdasági népiskolai szaktanítók, akik Egerbe helyezettek át és Schröder Miklós mezőkövesdi kült. áll. el. isk. tanító, a ki a gyulai tanfelügyelőséghez osztott be. Török Sándor Tiszvárvárványban beosztott áll. tanító a nádudvari áll. el. iskolához.

Február havi változások, kinevezések. A közoktatásügyi miniszter állomáshely megnevezése nélkül kinevezte és szolgálatára Jásznyagykunszolnok megyében osztotta be a következő állami elemi iskolai tanítókat: Boróczy Gábor, Kullmann Frigyes, Nagy Pirokska, Bagi Ferenc, Galbács Gyula, Nirschy

Leó, Markovics Hermann, Hummel Béla, Guelmino Béla, Gaál Lajos, Borsody Béla. Beosztások: E vármegyébe szolgáltatételre beosztattak a következő állami elemi iskolai tanítók: Bilák Izidor és Bijákné, Zimányi Vilma a jászberényi belterületi állami elemi iskolához, Katona Sándor a dévaványai református elemi iskolához, Józsa Ida a jászkiséri református elemi iskolához, Méhes Endre a szolnoki III. kerületi, Vécsey József a mezőtúri külterületi, Both Ferenc és Bothné Barna Irma a cibakházai állami, Szabó Emma a szolnok-szandai, Dobos Lajos a cibakbázai, Szattó-bekné Tary Anna a szolnoki, Dvorszky Ilona a jászárokszállási állami elemi iskolához, végül Gondos József és Schidek Etelka állami tanítók egyelőre a hely közelebbi megjelölése nélkül a vmegyé területére.

Választások. Góder Antal és Góder Antalné állami elemi iskolai tanítók állásukról lemondtak és a Fegyvernek-örményes-pusztai községi elemi iskolához választattak meg rendes tanítóknak. Ugyancsak rendes tanítónak választották meg Furka Etelka a dévaványai református elemi iskolához, Kovács István pedig a dévaványai rk. elemi iskolához.

Nyugdíjazás folytán eltávozott állásáról Tárucz Mártha mezőtúri ref. elemi iskolai tanítónő és ideiglenesen nyugdíjaztatott egy évre Kissné Lázár Mária kunszentmártoni és Sátoriné Eördögh Olga szolnoki áll. isk. tanítónő.

Kinevezetett még áll. el. isk. tanítónak Bedőné Palkó Antónia nagykőrüi ref. el. isk. tanító és a kispest-munkástelepi áll. el. iskolához osztott be. Beosztást nyertek továbbá a következő áll. el. isk. tanítók: Gliger Ferenc Szolnokra, Szabó Emma Rákóczi-falvára, Faragó Béla Rákóczi-falvára, Moló Mária és Moló Anna Nagykőrübe, Szemáné Gálffy Erzsébet Jászkisérre, a rk. el. iskolához, Knieszner Imre a mezőtúri tanyai és Jánossy Pál a szolnoki áll. elemi iskolához.

Elháltak: Sass Lajos szolnoki áll. polgári isk. tanár, Bohemus Anna jásztelki rk. tanítónő és Balla Antal kisújszállási ref. tanító.

Tanítók részére mindenféle nyomtatványokat izléseesen készít lapunk könyvnyomdája

Varga József Szolnok könyvnyomda, könyvkereskedés.

Nyomatott Varga József vállanyerőre berendezett könyvnyomdájában, Szolnok.

JÁSZ-NAGYKUN-GZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

1918. szept-1919. márc. /12.évf./. 1-10.szám.

1920-1922. Hiány!